

รอกพลอนชาติ

พระอาจารย์สงบ มนฺตสนฺโต

เทศน์บนศาลา วันที่ ๑๓ กันยายน ๒๕๔๒

ณ วัดสันติธรรมาราม ต.คลองตากต อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

เกิดมาเป็นคนพบพระพุทธศาสนานี้ประเสริฐมาก เกิดมาทั้งชาตินะ ถ้าไม่ได้พบพระพุทธศาสนาก็เกิดมาชาติหนึ่งก็ตายไปเปล่าๆ ความเห็นของโลกเขา ความเห็นความรู้ของโลกเขา เขาว่าสิ่งนั้นประเสริฐ สิ่งนั้นดีเลิศ มันจะประเสริฐตรงไหน ความเห็นของโลกนะ เปรียบเหมือนกับเราอยู่ในครรภ์ของมารดา ตั้งแต่ปฏิสนธิมาจนถึง ๕ เดือนออกมาจากท้องแม่นั่นนะถือว่าเป็นภพชาติหนึ่งก็ได้ ในท้อง มันเจริญเติบโตไปตามธรรมชาติของมัน จากปฏิสนธิขึ้นมา ตั้งแต่วิญญูณปฏิสนธิจิตขึ้นมา กลายเป็นจุดเกิดของกำเนิดของชีวิต แล้วค่อยกำเนิดมาเป็นเด็ก เป็นแขนเป็นขาออกมา จนกว่าครบ ๕ เดือนแล้วคลอดออกมา ใจ คลอดออกมาจากช่องแคบนั่นนะ

ถ้ามันไปคาอยู่นั้นก็ตายเปล่า ถึงออกมาแล้วตายก็ยังมี แต่การอยู่ครบกำหนดในครรภ์ของมารดานั้น ๕ เดือน ทุกข์ยากขนาดไหน มันก็เหมือนกับภพภพหนึ่ง มาคิดถึงชีวิตเราในมนุษย์นี้ ชาติของมนุษย์นี้ตั้งแต่เกิดมาจากช่องคลอดของมารดา จนกว่าจะตายไปนี่มันก็เหมือนกับอยู่ในท้องของมารดาชาติหนึ่ง มันเป็นไปตามกำหนด กำหนดของธรรมชาติ กำหนดของความเป็นจริงว่าคนเกิดมาต้องตาย

ตายจากเทวดา ตายจากเปรตผี ตายจากสัมภเวสีมาเกิดปฏิสนธิในจิต ในครรภ์ของมารดานั่นนะ จิตนั้นเกิดแล้ว เกิดมาในชาตินั้น เกิดมา ๕ เดือน คลอดออกมาถึงเกิดเป็นมนุษย์อีก ใน ๕ เดือนนั้นความทุกข์ความยาก ความ ๕ เดือนนั้นนะ มันคลอดผ่านออกไป พอมาเป็นเด็กขึ้นมาจนตายไปมันก็เหมือนกัน

แต่เวลาติดอยู่ในโลกนี้ มันอยู่ในโลกนี้ โลกนี้ประเสริฐ โลกนี้น่ารื่นรมย์ โลกนี้น่าจะเกาะเกี่ยวกันไปตลอดเวลา เห็นใหม่ โลกนี้ โลกของการเป็นมนุษย์ไง แต่มันไม่เป็นตามความเป็นจริง ตามความเป็นจริงนะมันมีเกิดมันก็ต้องมีไม่เกิดสิ เห็นใหม่ จริงคือจริงแบบธรรมในธรรมอันนี้ ธรรมคืออะไร? ธรรมคือธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าที่เราทำวัตรกันนะ พระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ ธรรมคือสังฆธรรมอันที่ว่าอริยสัจ ไม่ใช่ธรรมโดยธรรมชาตินี้ไง

ธรรม ธรรมชาตินี้ก็เคลื่อนไปเวียนไป จิตมันวนไปเวียนมาในวิภวณ วิภวณนี่เป็นที่เกิดที่ตายของจิต จิตนี้เป็นนักท่องเที่ยว เทียวมา ทุกข์ยากมาจนไม่มีดินไม่มีปลาย จนมาเกิดมาพบพุทธศาสนานี้ถึงว่าประเสริฐไง ความประเสริฐของเราคือเราพบสิ่งที่จะพาออก

มันเป็นความละเอียดอ่อน ละเอียดลึกซึ่งมากจนเข้ากันไม่ถึง เข้ากันได้แสนยาก แล้วเอาปัญญาทางอิ่งนะ ปัญญาความคิดของเราเข้าไปเทียบ ถึงว่า ศาสนธรรมจะเป็นอย่างที่เราคิด เป็นอย่างที่เราคิด เห็นใหม่ เราก็คาดหวังอนาคตกันว่าเกิดมาแล้วจะเป็นเศรษฐี จะเป็นผู้มั่งมีศรีสุข เกิดมาในมนุษย์นี่เราจะมีความสุขมีความเจริญ เราจะคิดไป จินตนาการมันคาดมันหมายไปแล้วก็หลุดตัวเองไปทุกข์ไปยากนะ เหมือนโค เหมือนวัว เหมือนควายที่เขาโดนเกี่ยวจุมกแล้วลากไป ลากไป มันไปตามสายที่ว่าเขาลากไปๆ

อันนี้ก็เหมือนกัน มันไปตามสัญชาตญาณไง เราก็คิดว่าเราจะมีความสุข มันจะเป็นไป ถ้ามีความสุขก็สุขแบบที่เห็นนี่แหละ สุขที่เราได้ประสบนี่แหละ แต่กิเลสมันต้องการคาดหวังไปให้สุขแบบทิพย์สมบัติ ให้อยู่ในพรหม ในภพ ในสวรรค์ แล้วจะเอาสวรรค์มาไว้ในปัจจุบันนี้ สร้างวิมานสร้างอะไรกันของเรา นี่ความคิดไปนี่กิเลสพาไป

ความทุกข์ สิ่งที่เกิด ทุกข์ๆ ตายๆ อยู่นี้ เกิดมาจำเจกับในจิตของเรา ทีนี้มันถึงเป็นธรรมชาติที่ความคิดกันไป นี่ธรรมชาติคือการจินตนาการ เราคิดเอาความคิดทางอิ่งของเราเข้าไปเทียบธรรม ธรรมอันนี้มันประเสริฐเลอเลิศมาก มันลึกซึ่งมหาศาล ลึกซึ่งฝังอยู่ใน...มันมีอยู่ดั้งเดิม ดั้งเดิมอย่างไร เพราะมันมีของคู่ใจ มีและไม่มี แต่ว่ามีและไม่มีนี่เป็นธรรมชาติ เห็นใหม่ ของคู่กัน สุขคู่กับทุกข์ ขาวคู่กับดำ มีคู่กับว่าง

วันคืนล่วงไปๆ กินเวลาของเราไปหมด กินเวลาของวันเวลาของภพชาตินี้ละ ๕ เดือน คลอดออกมานี้เป็นมานั่งอยู่นี่ไง นั่งอยู่นี้มาพบพุทธศาสนา พบพระพุทธศาสนา ถึงว่าบัญญัติ

ขึ้นมาเป็น ศีล สมาธิ ปัญญา บัญญัติขึ้นมาเพราะถ้าไม่มีพระพุทธเจ้าเป็นผู้รื้อค้น มันละเอียดอ่อนขนาดที่ว่า ถ้าไม่มีพระพุทธเจ้ามาสัจยมุ มาตรัสรู้ด้วยตนเอง ธรรมก็มีอยู่ นรกสวรรค์นี้ พระพุทธเจ้าบอกมีอยู่ทั้งหมด มีอยู่ดั้งเดิม ของมันมีอยู่แล้ว วัฏฏะมันก็มีอยู่ดั้งเดิม แต่การสร้าง บุญญาบารมี บุญญาธิการมาเกิดเป็นพระพุทธเจ้านะ เป็นพุทธภูมิ รื้อสัจว์จนสัจว์ เป็นผู้นำเขามาตลอด รื้อสัจว์จนสัจว์เป็นหัวหน้าสัจว์ เป็นผู้ที่จรจรโลง จะเอาพื้นออกไปจากทุกชั้นนี้ เป็นวงรอบหนึ่งๆ ของพระพุทธเจ้าแต่ละพระองค์ พระพุทธเจ้าแต่ละพระองค์มาก็มารื้อสัจว์จนสัจว์ไป

เราก็เป็นสัจว์ สัจว์ข้อยอยู่ สัจวะคือความข้อยอยู่ในวัฏฏะนี้ แล้วเราเกิดไม่ทันพระพุทธเจ้านะ แต่พระพุทธเจ้าก็บอกพระอานนท์ไว้แล้ว “ธรรมและวินัยจะเป็นศาสดาของเรา” แล้วธรรมและวินัยนี้อยู่ในตู้พระไตรปิฎก มันยังเป็นของใหม่ๆ มา อุ่นๆ มา ของยังร้อนๆ อยู่เลย ถ้าเราประพฤติปฏิบัติเข้ามาสะท้อนใจ ธรรมถ้าสะท้อนถึงหัวใจ ธรรมอันนี้ถ้าสะท้อนถึงหัวใจ หัวใจจะขนพองสยองเกล้า มันสะท้อนหมด มันถึงว่าเป็นของที่ว่าสดๆ ร้อนๆ เป็นของสดๆ ร้อนๆ อยู่ เปรียบเหมือนพระพุทธเจ้าอยู่ใกล้ตัวเราเลย

เราปฏิบัติ เห็นไหม พระพุทธเจ้าบอกแล้ว “อานนท์ ผู้ใดอยู่ใกล้เรา จะไปนั่งมองเฝ้ามองอยู่ ไม่ถึงเราหรอก ผู้ใดอยู่ถึงแดนตะวันตกของประเทศ อยู่ถึงฟากฟ้าไกล แต่อยู่ในวัตรปฏิบัติใด อยู่ในวัตร อยู่ในปฏิบัติ เหมือนกับองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เหมือนอยู่ติดเรา อยู่ใกล้ๆ เรา”

มันถึงเข้ากับ “ผู้ใดเห็นธรรม ผู้นั้นเห็นตถาคต”

ผู้ใดปฏิบัติธรรมสมควรแก่ธรรม ผู้นั้นถือว่าเห็นพระพุทธเจ้า

นี่ก็เหมือนกัน ถ้าจะปฏิบัติ ข้อวัตรปฏิบัติ ธรรมและวินัย เราเชื่อธรรมและวินัยแล้ว ปฏิบัติอยู่ นั้นอยู่ใกล้พระพุทธเจ้า ธรรมและวินัยถึงเป็นอยู่ในหัวใจเรา เห็นไหม วัตร ๑๓ ชุคค วัตร อารยวัตร อากันตุกวัตร เรามีอยู่แล้ว ข้อวัตรวัดใจเรา นี่คือขอบเขต นี่ขอบเขตกันให้ใจเรา อยู่ในขอบเขตของวัตรปฏิบัติ คือว่ามันจำกัดให้เราต้องทำตาม

เราเชื่อนี้ เชื่อธรรมและวินัย เชื่อธรรมและวินัยขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เราก็อยู่ใกล้ธรรม แล้วเราเอาธรรมนั้นเข้ามาสะท้อนใจเราได้ เห็นไหม นั่นนะ ใจมันสะท้อนใจ จิต ยิ่งสงบเข้าไป มันยิ่งสะท้อนใจ ยิ่งหวั่นไหวเข้าไปใหญ่

ถึงว่าพระพุทธเจ้า ไม่ใช่เราเกิดไม่ทันพระพุทธเจ้า กิ่งพุทธกาลพระพุทธเจ้านิพพานไปแล้ว เหลือแต่ธรรมวินัยไว้เนี่ย เราจะทำไม่ได้...ได้! ได้ตลอดเวลา ทุกข์เกิดขึ้นที่ใจ ทุกข์ต้องดับไปจากใจแน่นอน อริยสังกัจจวนอยู่แล้วในหัวใจขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า แต่มันยังไม่กัจจวนในหัวใจของเรา กัจจวนในหัวใจของเราเมื่อไหร่มันก็จะร็อกหรือชาติออกจากใจได้

แก๊ภพแก๊ชาติจะไปแก๊กันที่ไหน ชาติการเกิด มันเป็นการเกิดมาให้ประสบ เป็นการว่าประสบทุกข์เหมือนกัน นี่เป็นสังจะความจริงอันหนึ่ง เกิดมาแล้วต้องทุกข์แน่นอน แต่ในเมื่อการเกิดนี้เป็นเวียนว่ายตายเกิด แต่เกิดมาพบพระพุทธศาสนา แล้วยังมีความศรัทธา ออกมาบวชเป็นพระสงฆ์ ในพระสงฆ์อยู่ในวินัยขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า นี่เราเข้ามาอยู่ในวินัยขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เข้ามาอยู่ในธรรมวินัย ธรรมและวินัยนี้เราเชื่อตั้งแต่เริ่มต้นแล้วว่า เราเชื่อว่าเชื่อธรรมของพระพุทธเจ้า เชื่อปัญญาคุณ เชื่อเมตตาคุณของพระพุทธเจ้าว่าชี้ทางอันเอก ทางอันเอกที่จะพ้นออกไปจากวัฏฏะ ไม่ใช่ทางอันเอกที่เราจะข้องอยู่ในโลกอยู่ต่อไป

ข้องอยู่ในโลกก็เอาแต่ความเจ็บปวดแสบร้อนมาให้เราตลอดเวลา จะสร้างคุณงามความดีไป สร้างคุณงามความดีมาก็ผลของบุญสะสมไว้ที่ใจให้เป็นที่อุ่งใจของตัวเอง อุ่งใจนี้ อุ่งใจต่อเมื่อคิดถึงนี้ แต่ถ้ากิเลสเกิดขึ้น ความทุกข์เกิดขึ้น ความทะยานอยากเกิดขึ้น หักห้ามไม่ได้ นี่มันมีอำนาจเหนือเราตรงนี้ไง

ถึงว่า กิเลสวัฏ กรรมวัฏ กิเลสเกิดขึ้นก่อนถึงมีการปฏิบัติ แล้วมีผลของมันจะให้ความเจ็บปวดแสบร้อนเราตลอดไป ความเจ็บปวดแสบร้อนนะ แต่ในเมื่อการแบ่งค่าใจ การแบ่งค่า ถ้าใจมันพอใจสิ่งนั้น เราเห็นว่าเป็นความเป็นทุกข์ เห็นไหม เขาว่าอันนั้นจะเป็นความสุขของเขาได้...กิเลสมันหลอกใจ การแสวงหาทางโลก การแสวงหาหมักใหญ่ไฟสูงในอำนาจวาสนาบารมีทั้งหมด นี่การแสวงหาอันนั้นเป็นทุกข์ เป็นทุกข์ทั้งหมดเลย มันไม่เป็นธรรม ถ้าเป็นธรรมนี้เป็นแบบองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เป็นพุทธภูมิ ร็อกสัตว์ชนสัตว์ ไม่หวังความดีใจ ไม่หวังอำนาจ ไม่หวังวาสนา แต่สะสมบารมี “ผู้ใดปฏิบัติธรรมสมควรแก่ธรรม” ผู้ที่สร้างคุณงามความดี คุณงามความดีต้องมีอยู่แน่นอน สังจะอันนั้นมันมีอยู่แล้ว แต่กิเลสคือการหมักใหญ่ ทำแล้วต้องประกาศ ต้องโฆษณา ต้องให้เขารู้ อันนั้นมันถึงว่าเป็นทุกข์เราใจ

ทุกข์นั้นคือกิเลส แต่การสร้างคุณงามความดีนี้เป็นกิเลสหรือ? ไม่ใช่เป็นกิเลส มันเป็นมรรคอริยสังัจจ มรรคที่ทำให้เราอดพ้นออกไปจากทุกข์ได้ นี่มันถึงว่าเราถึงเป็นผู้ประเสริฐใจ

ประเสริฐในเกิดเป็นมนุษย์ เกิดเป็นมนุษย์ มนุษย์ในโลกนี้มีเท่าไร แล้วมนุษย์ในโลกนี้มาศรัทธาในศาสนาพุทธมีเฉพาะในเมืองไทยของเรา หรือทางเอเชียเรานิดหน่อย แต่ในภาคปฏิบัติ เพราะอะไร

เพราะเราสละทิ้งทางโลกทั้งหมด เราไม่ต้องการแบกชีวิตแบบโลกเขา โลกเขาต้องปากกัดตีนถีบไปเพื่อจะเลือดตกยางออกไปในหัวใจไง มันกลิ้งมันหมุนไปในความทุกข์นั้นนะ ถ้าเปรียบเหมือนหนังมันก็มีแต่ทุกข์ยากไปตลอด เราสละอันนั้นทิ้ง เห็นไหม เราถึงประเสริฐ เราถึงว่า เข้ามาบวชเป็นพระเพื่อจะให้พ้นออกไปจากทุกข์ได้

เป็นพระนะ ธรรมและวินัยนี้ประเสริฐมาก แล้วถ้าเอาธรรมใส่ในหัวใจได้ เพชรเม็ดงามประดับในวงการศาสนา เห็นไหม ศาสนามีแต่ข่าว มีแต่ความเล่าลือหรือ เล่าลือรำลือกันว่า ศาสนานี้มีความประเสริฐ มีความจริง แต่มันประเสริฐที่ไหนนะ

ความเล่าลือ ความจำ เห็นไหม ความเล่าลือ ความจำมามันก็มีเล่าลือมา แล้วเราก็จินตนาการไป ความรำลือมามันก็เล่าลือมาในหัวใจของเรา หัวใจเราก็คงยังเป็นเล่าลืออยู่ นี่ว่ามรรคหยาบๆ ความเห็นหยาบๆ จากภายนอก ความเห็นหยาบๆ ใจ นี่มรรคหยาบข้ามรรคละเอียด พอเจอรรคละเอียดเข้าไปมันต้องทุ่มเข้าไป ความละเอียดอ่อนจนจับต้องไม่ได้

ความจับต้องไม่ได้ สัญโญชน์มันก็เป็นจับต้องไม่ได้ เจตนาเจตนาความคิด จะมีความเจตนา มีความชวนชวาย นั่นความเจตนา นี่เจตนาเกิดขึ้น เจตนามันก็ออกมาเป็นเจตสิก เห็นไหม เจตนาความจงใจความตั้งใจ นี่เจตนา เจตนาถึงการก่อเกิดขึ้นกับความคิด การก่อเกิดขึ้นกับความคิดคือการกระทำออกไป ถึงสร้างออกมาเป็นวัตถุทั้งหมดเลย สร้างออกมา

แต่สัญโญชน์มันอยู่ข้างหลังเจตนา สัญโญชน์ไม่ใช่เจตนา สัญโญชน์มันอยู่ในหัวใจ ถึงต้องทำให้จิตเราสงบลงไป จิตของเราต้องสงบเข้ามา สงบเข้ามา สงบเข้ามา อันนี้ก็เป็นเจตนา เจตนา ก็คือเป็นเจตนา แต่เจตนาออกไป เจตนาที่มันเกิดจากจิต สติก็ต้องเกิดจากจิต การกระทำต้องมีสติยังความฟุ้งซ่าน

จิตของเราฟุ้งซ่านออกไป ฟุ้งซ่านออกไป ฟุ้งซ่านไปในอารมณ์นะ ในความเห็นต่างๆ ในสังขาร ในความจำ ไม่ใช่จำแต่เฉพาะชาตินี้ ภพชาติต่างๆ ที่เวียนว่ายตายเกิดมา บุญกุศลสร้างอยู่ที่หัวใจ มันสะสมลงที่ใจ เห็นไหม ใจนี้ถึงไม่เหมือนกัน วิชาสมาธิของแต่ละบุคคลไม่

เหมือนกัน ภาวนาบารมีบุคคลไม่เหมือนกัน การกระทำประพฤติกฎปฏิบัติเข้าไปมันถึงไม่เหมือนกัน

จิตนี้จะสงบ บางคนสงบได้ง่าย บางคนสงบได้ยาก บางคนสงบ ถ้ามันไม่สงบมันก็ฟุ้งซ่านอยู่ มันจะสงบเพราะมันปล่อยจากความฟุ้งซ่าน ความฟุ้งซ่าน เห็นไหม น้ำอยู่เฉยๆ นี่ไม่เห็นความกระเพื่อมหรือ เราไปคน เราไปกวนให้ขุ่น หรือลมพัดทะเล ลมพัดมาบอกให้เกิดพายุ เกิดน้ำกระเพื่อมขึ้นมา แล้วเราเห็นนะ นี่ฟุ้งซ่าน แต่จิตเวลามันคิดนะ มันความเคยใจใจ มันคิดออกไป มันไหลออกมาเป็นเจตนา นี่มันเจตนาต่างหากทำให้จิตใจนี้ฟุ้งซ่าน ฟุ้งซ่านออกไป

เจตนาจะมีคุณสมบัติประโยชน์ต่อเมื่อเราศึกษาอยู่ข้างนอก หรือเราตั้งใจทำ ตั้งใจ สติ เจตนา สติ สัมผัสสัญญา พร้อมเข้าเข้ามา แต่ความสงบเข้าไป คือจิตนี้ทำให้มันเสียบลง เสียบลง เจตนาให้มันออกไป...เจตนานี้เป็นมรรค เริ่มต้นจากเป็นมรรค แต่มรรคหายบ เห็นไหม มรรคหายบคือความอยากความต้องการ เราถึงกำหนดพุทโธๆ เข้าไปให้มันเป็นสัจจะความจริง

ความจริง หมายถึงว่า เรากินข้าว เรากลิ่นคำข้าวไปในท้องเรา เราต้องรู้ว่าอาหารนี้ตกถึงท้อง อาหารตกถึงท้องจนพอแล้ว ท้องเราก็จะมีความสมบูรณ์ของมัน มันจะอึด มันจะพอร่างกายก็พอ จิตกำหนดพุทโธๆ จนเรากำบริกรรมอยู่นั้นมันกินแต่อาหารของมันใจ จิตนี้กินอารมณ์เป็นอาหาร อาหารของอารมณ์ แต่เจตนามันเกิดฟุ้งออกไป คือคิดออกไป นี่ทำให้ใจนี้ฟุ้งซ่าน ความฟุ้งซ่านถึงเป็นความสงบไม่ได้

เรากำหนดพุทโธๆ การพุทโธของเราคือจิตมันก็กินพุทโธๆ อยู่ พุทโธอยู่ นี่เจตนามันอยู่ แต่กินพุทโธ กินจนบริกรรมไปเรื่อยๆ บริกรรมพุทโธจนจิตมันจะเริ่มเป็นอัตโนมัติ มันบริกรรมเอง เห็นไหม บริกรรมพุทโธๆ แต่ถ้ามันเริ่มต้นเราต้องพยายาม เจตนา เจตนาเข้าไป ขวนขวายขึ้นไป มันพุทโธแล้วมันจะออกข้างนอก เห็นไหม นี่ตัวเจตนา

ตัวเจตนา กับตัวสังโยชน์ต่างกัน สังโยชน์มันไม่ต้องออกมาจากเจตนา มันเป็นธรรมชาติ ใจ เหมือนกับเราเอาเนื้อไปขันอะไรติดกันไว้ เนื้อไปขันวัตถุต่างๆ ติดกันไว้ ใจตัวนั้นมันขันมันขันโดยธรรมชาติของมัน มันอยู่อย่างนั้นตลอดไป มันมีเจตนาไม่มีเจตนา มันมีเจตนาตัวคนเอาไปผูกไว้ก่อน เอาไปขันไว้ก่อน เอาไปล็อกไว้ก่อน แต่ล็อกแล้วมันก็อยู่ของมันอย่างนั้น เพราะมันไม่ใช่สิ่งที่จะเกิดดับอย่างนั้น มันเป็นของตายตัวอยู่กับจิตมาตลอด การประพฤติกฎปฏิบัติ

มันต้องประพฤติปฏิบัติให้ใจสงบเข้ามาแล้วมันถึงจะสงบเข้ามาๆ ต้องการความเป็นโลกุตระ
เห็นใหม่ จิตนี้สงบ จิตนี้ควรแก่การทำงาน จิตนี้ยังไม่มีความสะดวก

นี่ความส่งออกเห็นภาพ การเห็นภาพนิมิต การรู้อดีตอนาคต การรู้สิ่งใดๆ ในโลกนี้ ไม่มี
ประโยชน์ มันเป็นการหลอกดวงจิต ทั้งๆ ที่ว่าจิตเราสงบลงไปแล้ว จิตเราสงบไปนี่เราว่าอันนี้
เป็นความสุข...มันเป็นความสุข ถ้าจิตมันสงบนี้เป็นความสุขแน่นอน แล้วจิตมันสงบนี้มันก็แว้ง
ว้างเหมือนจินตนาการ แว้งว้างขึ้นไป ความสัมผัสอันนี้เพราะเราไม่เคยพบไม่เคยเห็นใจ เราไม่
เคยพบไม่เคยเห็นความสงบของใจมันแปลกประหลาดมหัศจรรย์ เห็นเงาของตัวเองใจ เห็นเงา
ของตัวเอง แต่ยังไม่เห็นกายของตัวเอง

พอจิตสงบขึ้นไปมันแว้งว้างจากความคิดของโลภียะต่างๆ มันก็ว่าอันนี้เป็นผล เห็นใหม่
ถึงจะเห็นนิมิตเข้าไปอีก พอเห็นนิมิตต่างๆ ขึ้นมานี้ นิมิตต่างๆ นั้นมันเห็นภาพมา มายาภาพนะ
ภาพนี้เป็นมายาเพราะมันเกิดมาจากใจ ใจนี้สังโยชน์เกาะเกี่ยวไว้นั่นหนาแน่นมาก เห็นภาพนั้นมี
ความภูมิใจ มีความดีใจ มีความรู้สึกตื่นเต้นไปกับภาพนั้น ภาพนั้นบอกคุณค่ามาว่าเราเป็นบุคคล
สำคัญอย่างไร เห็นใหม่ มันถึงว่าชำระกิเลสไม่ได้ไง มันเป็นเจตนาอยู่

เจตนา กับเจตนามันเข้ากันมันก็ไป คนชวนกันไปเที่ยว ชวนกันไปทำงานอย่างอื่น ถ้า
ชอบกัน คนนักพนันก็ชวนกันไปเล่นการพนัน คนจะเข้าป่า พวกพรานล่าสัตว์เขาก็ชอบเข้าป่า
กัน ผู้ที่ต้องการความสงบ...ต่างใหม่ เพราะมันเกิดขึ้นจากที่ใจของเราเอง เจตนาเหมือนกัน แต่
เจตนาอยู่กับที่ เจตนาถอยเข้ามาใจ ถอยเข้ามาให้เป็นความสงบ

นิมิตเกิดขึ้นจากอะไร? จากสัญญาเดิม จากสังขารเดิม สังขารเดิมนั้นมันก็เกิดขึ้นมา มันมี
เจตนาแอบแฝงมาด้วย มันถึงเห็นภาพนั้น มันถึงใช้ไม่ได้ นี่ครูบาอาจารย์ที่ยังไม่ถึงหลักเกณฑ์
ครูบาอาจารย์ที่ไม่เป็นหลักไม่เกณฑ์ ถึงจะไม่รู้ว่าอันนี้มันเป็นโทษได้อย่างไร ถ้าไม่ใช่หลัก
ไม่ใช่เกณฑ์ก็ว่าอันนี้มันเป็นคุณ อันนี้มันเป็นประโยชน์ ประโยชน์เพราะอะไร เพราะเราภาวนา
ของเราเอง เราภาวนาเอง แล้วเราเห็นเอง ความเห็นเอง เห็นเกิดขึ้นจากภายใน มันจะผิดไปไหน

แต่มันผิด ผิดเพราะกิเลสพาเห็นใจ ผิดเพราะว่าสังโยชน์เบื้องเก่า สังโยชน์ในหัวใจลึกๆ
มันเกาะเกี่ยวไว้มาก่อนแล้ว แล้วส่งออกมาเป็นเจตนาให้เห็นใจ ถึงว่าบุญญาบารมีที่ว่าสะสมมาถึง
ได้เห็นคุณงามความดีจากสิ่งที่เราเกิดขึ้นมา...อันนั้นมันเป็นอดีต อดีตอนาคตมันไม่ใช่ปัจจุบัน
ถ้าเป็นอดีตอนาคตอยู่ มันก็ผูกกันไป อดีตอนาคต เห็นใหม่ วิปัสสนาไปแล้วปล่อยวางไป จะคิด

ของเก่า จะคิดของเดิมมา มันก็ยังไม่เห็นใหม่ ว่าเราเคยทำได้ แม้แต่จิตสงบลงไป พอสงบลงไปแล้ว เราก็เคยตีความกับอารมณ์อันนี้ อยากให้ได้อีก นี่มันเป็นอดีตไปแล้ว มันเป็นอดีตมา

สิ่งที่มันเป็นอดีตมา สร้างอดีตมาเราถึงได้เป็นพระอยู่ในปัจจุบันนี้เพราะอะไร เพราะเรามีความอึดใจ เรามีความสุขพอสมควรในการประพฤติปฏิบัติมา มันมีพื้นฐานให้เรามีบุญกุศล มีอาหารให้เครื่องตีของใจได้ตีมันออกไป ปัจจุบันที่เกิดขึ้นนั้นมันเป็นความดี มันเป็นความสงบ...ถูกต้อง แต่พอมันผ่านมาแล้ว อันนั้นเป็นอดีตไปแล้ว อดีตที่เคยสงบ แล้วเราไปเกาะเกี่ยวอยู่ เราอยากได้ออย่างนั้นอยู่ ทำให้ปัจจุบันนี้ฟุ้งไปหมดเลย เพราะมันไม่เป็นปัจจุบัน เอาปัจจุบันไปเกาะเกี่ยวไว้กับอดีต

เห็นใหม่ จาก ๑ แบ่งเป็น ๓ นึกถึงอดีต นึกถึงอนาคต แต่ตัวเองกำลังนึกแต่อยากอย่างเดียว นี่เจตนามันส่งออกไป เจตนามันส่งออกไป มรรคอรียสัจจถึงจนเข้ามาจากภายใน ถึงพยายามต้องตรวจเช็คดูหัวใจของเรา เป็นผู้ปฏิบัติมันต้องซื่อสัตย์กับตนเอง อย่าให้กิเลสเล่ห์เหลี่ยมไอ้ความเคยใจอันนั้นมันหลอก

มันหลอก เราคิดเราว่าเราคิดถูก เราคิด เราเห็น เราปฏิบัติ เราว่าสิ่งนี้เป็นความถูกต้องเพราะอะไร เพราะเกิดจากการปฏิบัติของเรา เห็นใหม่ แต่เราน่ะ มันมีกิเลสอยู่ข้างหลังเราก็ค้นหนึ่งด้วย มีเราแล้วยังไม่พอนะ เรานี้เป็นมานะ เป็นสังโยชน์ที่ว่ามันไม่เป็นเจตนา สังโยชน์ความยึดมั่นถือมั่น ทุกคนต้องว่าตัวเองแน่ ตัวเองเยี่ยมหมด เพราะอะไร เพราะว่าเรานี้ โลกนี้มีเพราะมีเรา เราอยากใหญ่ เราอยากโต เราทั้งหมด เห็นใหม่ นี่สังโยชน์ มานะ ๕ เพราะเราแล้วกิเลสมันอยู่ได้นั้นอีก มานะ ๕ ยังมีวิชาอยู่หลังมานะอีก มันถึงหลอกเราไป

เราเข้าใจว่าเราทำคุณงามความดีแล้วมันจะราบรื่น ทำคุณงามความดีแล้วจะมีคนส่งเสริมขึ้นไป อย่าว่าแต่คนส่งเสริมเลย กิเลสมันยังหลอกอยู่ในหัวใจ กิเลสของเราเองควรจะส่งเสริมให้เรามีมรรคมีผลในหัวใจเป็นขั้นเป็นตอนให้พ้นจากภพจากชาติที่ความทุกข์อันนี้ ว่าเป็นทุกข์ๆ อยู่ที่นี่ เราทำประพฤติปฏิบัติอยู่เพื่อจะรื้อถอนหรือชาตินี้ แต่เราก็เวียนไปในการอยู่ในภพในชาติเห็นใหม่ เวียนออกไปในอารมณ์ของตัว ในความผูกมัดอันนั้นโดยที่ไม่รู้เลย แล้วว่าอันนี้เป็นประพฤติปฏิบัติ นี่มันถึงได้นำสลดสังเวชตัวเอง

สลดสังเวชว่า แม้แต่เราทำคุณงามความดีอยู่นี้ เราคิดว่าเราทำคุณงามความดีไป เราคิดว่า ขณะคิดนั้นเป็นเจตนาที่ถูกต้องที่ดี เราอยากทำความดี แต่ขณะทำขึ้นมาๆ นี้ ขณะทำขึ้นมาแล้วนี้ ใจก็เลศอยู่หลังเรานั้นนะ มันก็แบบ “ต้องเป็นอย่างนี้ๆ ไป”

สุตมยปัญญา จินตมยปัญญา เห็นไหม สุตมยปัญญาคือการศึกษาเล่าเรียน จินตมยปัญญา คือการจินตนาการขึ้นมาจากใจของเราทั้งหมด แล้วใจของเรามันสะอาดแล้วหรือที่ว่าจินตนาการ นี้ถูกต้องนะ

นักวิทยาศาสตร์ที่เขาใคร่ครวญกันนั้นเขาก็มีความตริที่อยู่ เขาลองทางทฤษฎีทาง วิทยาศาสตร์ ผู้ที่ริเริ่มขึ้นมาเป็นผู้ที่เริ่มพบทฤษฎีใหม่ๆ พบสารตัวใหม่ๆ ขึ้นมานี้เขาก็ยังวางไว้ เพราะเขาใช้ชีวิตทั้งชีวิตหนึ่ง เฝ้ามองจนเกิดสารตัวใหม่ขึ้นมาแล้วเขาก็ต้องตายไป มี นักวิทยาศาสตร์คนต่อๆ ไป เอาสิ่งนั้นมาประดิษฐ์ขึ้นมา เอาสิ่งนั้นขึ้นมาวิเคราะห์วิจัยขึ้นมา ทั้ง ชีวิตชีวิตหนึ่งนะ เขาทุ่มเทกันขนาดนั้น นี่นักวิทยาศาสตร์ เขามีความตริ มันยังเป็นความ ถูกต้องตามหลักทฤษฎี ตามหลักวิทยาศาสตร์ มันไม่มีความถูกต้องตามหลักการร็อกหรือชาตินี้ เพราะมันเป็นโลกิยะมันเป็นวัตถุ เห็นไหม คิดออกมาถึงวัตถุ ยังให้รางวัลกัน ยังให้ความ สรรเสริญเยินยอกัน แต่คนที่จะร็อกหรือชาติจากหัวใจ ร็อกหรือชาติที่มันเป็นสสาร สสารที่เป็น นามธรรม ชาติรู้นี้เป็นสสารอันหนึ่ง ชาติรู้นี้ ชาติของเรา แต่ทำไมมันออกมาผ่านอะไรมา? ผ่านขั้น ออกมาเห็นใหม่

เจตนาออกมาก่อน เจตนาที่ผ่านขั้น พอขั้นคือความคิดของเรานั้นมันหยาบมาก ถ้า วิปัสสนาเข้าไปจะเห็นความเริ่มต้นนี้เป็นสิ่งที่หยาบมาก แต่มรรคหยาบนี้ต้องมีก่อน ไม่มีมรรค หยาบๆ เราจะเข้าไปสู่มรรคละเอียดได้อย่างไร มรรคหยาบๆ เห็นไหม ความสงบตัวลง จิตมัน สงบนี้ ใจที่ว่าสิ่งที่เป็นมหัศจรรย์ๆ สิ่งที่เป็นเหนือโลกทั้งหมด อันนั้นเป็นแค่บาทฐาน เห็น ใหม่ แค่บาทฐานทำจิตให้สงบเป็นสัมมาสมาธิเท่านั้น

สมาธินี้เป็นพื้นฐาน เป็นแผ่นดินที่จะปลูกต้นไม้ ปลูกทุกๆ อย่างบนแผ่นดิน สมาธิ เกิดขึ้นจะแบ่งจากว่าปลูกชนคนหนาด้วยกิเลสให้ย้อนกลับมาเป็นกัลยาณชน เป็นกัลยาณชน เพราะพื้นฐานสิ่งนี้มีอยู่ก่อน ตั้งแต่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าออกผนวชเป็นเจ้าชาย สิทธัตถะ ไปเรียนกับอาหารดาบส อุทกดาบส สมาบัติ ๘ ทำความสงบของใจ นี้ไปเรียนอยู่มัน ต้องมีพื้นฐานอยู่ดั้งเดิม แต่พื้นฐานดั้งเดิมมันเกิดขึ้นมา มันก็เหมือนสัจจะความจริง เหมือน

ธรรมชาติที่มีอยู่แปรปรวนตลอดเวลา จิตที่ฟุ้งซ่านมันสามารถทำความสงบได้ มันเป็นพื้นฐานธรรมชาติเอง ทั้งๆ ที่เราปฏิบัติแล้วเราว่าสิ่งนี้เป็นสิ่งที่มหัศจรรย์ใจ มันมหัศจรรย์เพราะมันมีความสุขใจ

ความสุขของโลกียะก็เวียนอยู่ในวัฏวน มีความสุขก็เกิดขึ้นเป็นเทวดา ในเมื่อทำความจิตสงบตายไป จิตมันเป็นพื้นฐาน เกิดเป็นพรหมอยู่แล้ว เกิดเป็นพรหมโดยธรรมชาติ แล้วเป็นพรหมอยู่แล้วไปอยู่ในพรหมนั้น หมดจากชีวิตนั้นก็กลับมาเกิดอีก ได้ถอนภพพลอนชาติออกจากหัวใจแม้แต่นิดหนึ่งไหม? ไม่ได้ถอนเลย

จิตที่สงบแล้วเห็นภาพนั้นก็ไม่เห็นได้ถอนอะไรออกไปจากใจแม้แต่นิดหน่อย เพราะว่ามันเป็นเปลือกของใจ มันเป็นอารมณ์ของใจ มันเป็นอาการของใจที่ทำให้ใจให้สงบ ใจสงบขนาดไหนมันก็เป็นอาการ แต่ถ้ามันคิดออกมา มันฟุ้งซ่าน มันไม่เป็นความสงบ แต่สงบเข้าไปละเอียดเข้าไปๆ จนถึงฐิติจิต เห็นไหม ฐิติจิต จิตเดิมแท้ อันนั้นถึงว่ามันเป็นจิตล้วนๆ แต่อวิชชา ก็ยังอยู่ในนั้นเต็มๆ เลยนะ

จิตเดิมแท้นี้ฟ่องใส จิตปฏิสนธินี้ฟ่องใส จิตปฏิสนธิมันถึงลึกเข้าไปกับสังขาร สัญญาเดิมที่ปรุงแต่งอยู่นี้ ความจำได้ภพชาติถึงไม่มี นี่จิตปฏิสนธิในครรภ์ของมารดา เกิดมาเป็นภพชาติหนึ่ง ในเมื่ออยู่ในครรภ์ของมารดา มันก็เป็นธรรมชาติของมันที่มันต้องเจริญเติบโตไป เว้นไว้แต่มันแท้งกลางครรภ์นั้นก็ว่ามีบาปอกุศลอยู่ถึงได้แท้งกลางครรภ์ ต้องตายไปในภพชาตินั้น

นี่ก็เหมือนกัน เรามีบุญกุศลเราถึงเกิดมาเป็นมนุษย์ แล้วยังเชื่อในหลักการของพระพุทธศาสนา แล้วยังได้ประพฤติปฏิบัติตามความเป็นจริง ถึงตรงนี้ต้องข้ามพ้นให้ได้ใจ อย่าชะล่าใจ อย่างอนใจกับความว่าจิตนี้สงบแล้วนี่เป็นรากฐานของเรา รากฐานของเรามันตกอยู่ในไตรลักษณ์ไง สัพเพ ธมมา อนตตา เราอยากเห็นกิเลสเป็นไตรลักษณ์ เราอยากเห็นกาย เวทนา จิต ธรรม เป็นไตรลักษณ์ให้เราเห็น ไตรลักษณ์ะ พระไตรลักษณ์ญาณนี้สามารถทำให้เราปล่อยชำระกิเลสได้

แต่นี้เราปฏิบัติอยู่ มันก็วนเวียนอยู่ในไตรลักษณ์นั้น ไตรลักษณ์นั้นเป็นการปฏิบัติของเรา กินข้าวเข้าไปแล้วก็อิ่ม เสร็จแล้วมันย่อยหมดไปมันก็ต้องหิว ต้องหามาเพิ่มอีก นี่เราก็สร้างสมขึ้นมาเหมือนเรากินข้าวขึ้นมาอิ่ม มันถึงว่าน่าสลดสังเวช ถ้าทำใจให้สงบได้แล้วไปตื่นตื่นกับความสงบนั้นไป ปล่อยให้หลุดจากมือไป

อาจารย์บอกว่า จากมือหนึ่ง จากมือของครูบาอาจารย์ยื่นให้อีกมือหนึ่งไข่มุข นี่ก็เหมือนกัน พระพุทธเจ้ารู้ธรรมตามความเป็นจริง แล้วก็เทศน์สอนปัญจวัคคีย์ ๕ ดวงใจ จากใจดวงหนึ่งเพิ่มดวงใจอีก ๕ ดวงใจเป็นพระอรหันต์ตามมา นั่นนะ จากดวงใจดวงหนึ่งเพราะอะไร เพราะเขามีความสงบ เขามีความเจตนาต้องการหลักทฤษฎีหรือเทคโนโลยีที่ให้ออกจากใจ คือเขาต้องการมรรคอรียสัจจัง

เราอยู่ในธรรมอยู่ในวินัย เป็นนักบวช พร้อมหมดเลย มรรคก็อ่านอยู่ทุกวัน มรรค ๘ เห็นใหม่ คำริชอบ ความเพียรชอบ มรรค ๘ เห็นอยู่ตลอดทุกวัน แต่เห็นในตำรา แต่มันไม่สามารถสร้างขึ้นในหัวใจ

มรรคในตำราเป็นมรรคในตำรา อริยสัจในตำราเป็นอริยสัจในตำรา แต่ความเกิดขึ้นจากใจ ความสัมผัสกัน มันต่างกันราวฟ้ากับดิน ความเป็นตำราเราอ่านมามันก็สะท้อนใจ “อ้อ! มรรคเป็นอย่างนี้นะ ทฤษฎีเป็นอย่างนี้” จนทางยุโรปเขายังทิ้งเลยในหลักศาสนาของเรา ว่ามันเป็นหลักเหมือนหลักวิทยาศาสตร์ แล้วมันเป็นวิทยาศาสตร์ไม่ใช่วิทยาศาสตร์ข้างนอก มันเป็นวิทยาศาสตร์ในหัวใจ มันเป็นนามธรรมในหัวใจ นามธรรมที่เกาะเกี่ยวกับกิเลสอยู่ ที่สังโยชน์ที่มันมองไม่เห็นเลย มันลึกลับซับซ้อนขนาดนั้น มันถึงต้องการพื้นฐานของใจ เอาใจแก้ไข ใจถ้ามีพื้นฐาน เห็นใหม่ มันถึงว่า ยกขึ้นพยายามเฝ้ามองใจของตัวเอง

เณรน้อยสอนพระโปลิตะให้ดูใจเหมือนกับจอมปลวกไง ปีครุทั้ง ๕ รู ตา หู จมูก ลิ้น กาย ปิฉิให้หมด รอดตัวเหี้ย สัตว์อยู่ในจอมปลวกนั้นจะออกมา แล้วเราจะเฝ้ามองคอยตะปบเหี้ยนั้นไง นั่นนะ รออวิชา ใจความผลัดไสให้เราทุกข์มาตลอดในวัฏฏะที่เราวนมานะ มันอยู่ข้างใน เห็นใหม่ ถึงจิตสงบแล้วนี่มันถึงจะมีผู้ที่เข้าไปมองใจจอมปลวกนั้น จอมปลวกนั้นคือกายของเรา ตา หู จมูก ลิ้น กาย เห็นใหม่ นี่พอจิตมันสงบขึ้นไป มันถึงจะทันกับใจใจ ปิดตา หู จมูก ลิ้น กาย เหลือใจไว้ช่องเดียว “ใจ” เหลือใจไว้ช่องเดียว ใจเกิดใจดับใจ ใจความพลิกแพลง ใจความปลิ้นปล้อนของกิเลสที่อยู่ในใจนั้นไง

พอจิตเราสงบ พอควรแก่การงาน พักให้ได้ฐาน พยายามถึงอัปปนาสมาธิจะดังเข้าไปเลย จนถึงฐิติจิต เห็นใหม่ นี่ถอนออกมา ถอนออกมาหมายถึงว่า ออกมาที่มีความคิด ถ้าจิตสงบ มันสงบ มันมีความคิดได้เล็กน้อย แต่มันไม่สามารถ ไม่มีสติสัมปชัญญะจะคอยดูใจตัวเองที่ออกมาจาก

จอมปลวกได้ ถอนขึ้นมานะ อุปจารสมาธิ มั่นวนรอบ อุปจาระคือความรู้ของใจที่มันจะส่งออกไป

จิตนี้อ่อนควรแก่การทำงาน แล้วจิตที่อ่อนควรแก่การทำงานนะยกดู จิตดูจิต จิตดูความเคลื่อนไหวของจิตไป จิตดูความคิดพลิกแพลงที่จิตมันคิดออกมาเป็นอารมณ์ เป็นความทุกข์ยาก อันนี้...นี่ความเห็นสิ่งที่เกิดขึ้นจากใจตัวนี้ ถึงเห็นจิตจริงใจ

ไอ้แสงธรรมชาติอย่างเดียวนะ สสารตัวที่มันจะรู้ตัวมันเองมันไม่มี ทีนี้สสารตัวนี้มันเป็นสมาธิอยู่แล้ว มั่นวนกลับมา ความวนกลับมาคือการคอยดูใจใจ ความสงบแล้วคอยดูใจ สติสัมปชัญญะพร้อม คอยมองออกมาว่าสิ่งใดที่มันเป็นตัวริเริ่มให้เป็นความคิดของเราออกมา ที่มันหลอกเราอยู่ปัจจุบันนี้ นี่เฝ้ามองอยู่ จนเห็น เห็นการเกิดขึ้นใจ รู้เห็นตามความเป็นจริง รู้เห็นจากใจว่าอาการที่คิดออกมานี้ อาการที่กลัว อาการที่เห็น อาการที่รู้นิमित รู้ภาพ เห็นใหม่ ภาพนิमितทุกอย่างมันเกิดจากตรงนี้ สิ่งที่เราที่เห็นที่ที่เราไปรู้ไปเห็นนี่มหัศจรรย์ นี่มันเกิดจากตรงนี้

ดูสิว่ามันหลอกก็ขึ้น เกิดจากตรงนี้แล้วก็หลอกเรา ทั้งๆ ที่จิตมันสงบไปตามธรรมชาติของมัน แล้วมันส่งออกไปเห็นนิमितไป ส่งออกไปเห็นอาการของใจ ส่งออกไปเห็นหมด ส่งออกไปเห็นแล้วทำให้ความฟุ้งซ่านเกิดขึ้น เกิดขึ้นตรงไหน? เกิดขึ้นจากการดีใจ เกิดขึ้นจากขนพองสยองเกล้า เกิดขึ้นจากการเห็นแล้วสะสมเข้ามาให้ใจนี้มันตื้นตัน เห็นใหม่ ทั้งๆ ที่ว่าเราปฏิบัติอยู่ ถ้าจิตมันเห็นแล้ว ความเห็นนั้นมันบังคับกันไม่ได้ เพราะวาสนาบารมีของคนมันไม่เหมือนกัน

การเห็น คนที่เห็นนิमितก็เห็นไป แต่เห็นแล้วต้องปฏิเสธไป เห็นแล้วต้องให้วางไว้ นิमितเป็นนิमित ความเห็นเป็นความเห็น แต่การดูอาการของใจ เว้นไว้แต่การเห็นกาย ถ้าเห็นกายขึ้นมาเห็นกายขึ้นมาจากตาของใจ เห็นกายขึ้นมาก็เห็นอาการของใจ อาการของใจที่ขยับขึ้น ใจที่คิดขึ้นมาจะใจมันเห็น โอ้โฮ! มันจะตื้นตันมาก “นี่หรือใจ ไหนว่าใจนี้มันเป็นนามธรรมไป สิ่งที่เป็นนามธรรมมันควรจะไม่มี”

มันจะไม่มีได้อย่างไร มันไม่มีแล้วมันจะเกิดมาเป็นคลื่น เป็นความรู้สึก ความคิดออกมา หรือ พระพุทธเจ้าถึงให้แบ่งเป็นขั้น ๕ ไป ขั้น ๕ เห็นใหม่ รูปที่เกิดขึ้นที่การคิดขึ้นมาขึ้นมานั้นมันเป็นรูปของจิตแล้ว เวทนานี้มันรับรู้ที่มันดีใจหรือเสียใจ ดีใจ อู้ฮู! เห็นนู่นเห็นนี่ เห็นดี เห็นอาการที่เราเสerahมองอยู่ที่นี่ มันมีเวทนาเกิดขึ้น สัญญามันจะเกิดขึ้นมันต้องเว้าขึ้นมา เว้าขึ้นมา

มันต้องมีเชื้อมา มีเชื้อมา มีวิญญาณรับรู้ สังขารปรุงไป ปรุงไปเรื่อย ปรุงไปเรื่อย ความคิดความปรุง แม้แต่เว้าเดียวของในใจ มันอาการมีครบ นี่ก็ตัวสารใจ นี่ก็ตัวการคือเคลื่อนไป อาการของใจที่หมุนออกไป ที่ว่าเป็นทุกข์เป็นยาก ที่ว่ามันเป็นความที่ให้เราพุ่งชนอยู่นี่ นี่การพิจารณาพิจารณาไอ้ตัวที่อยู่ในจอมปลวกนั้น

มันร้ายกาจมาก มองไปก็เห็นแต่จอมปลวก ไม่เห็นตัวเหยื่อที่ซุกอยู่ในจอมปลวก เห็นแต่จอมปลวกไง จอมปลวกอยู่ นี่ก็เหมือนกัน เราเกิดเป็นมนุษย์นี่ เรามีร่างกาย ก็มองเห็นกัน ร่างกายนั้นสวยหรือไม่สวย มองข้างนอกมันภายนอก ภายนอกก็มองเข้าไปเถอะ มองอย่างไรก็มองแล้วมันเกิดอารมณ์ทางโลกหมด เห็นไหม “โอ้! คนนั้นมีวาสนานะ โหวงเฮ้งดินะ คนนี้ไปทำงานแล้วประเสริฐ”

แต่ถ้าเห็นกายภายใน จิตนี้สงบขึ้นมาเห็นกาย พอเห็นกายภายใน มันเห็นจากนิมิตนั้นนะ นิมิตว่าสิ่งที่คิดๆ แต่นิมิตที่เห็นกายนี้มันถูก เพราะนิมิตเห็นกายนี้มันเห็นตรงตัว เห็นเป็นนิมิต ความเคลื่อนไป ภาพต่างๆ ที่เห็นในนิมิตนั้น นิมิตนั้นเป็นนิมิต เป็นรูปเทวดา ธรรมจักร รูปอะไรก็แล้วแต่ บอกว่าเราจะมิวาสนา เห็นไหม เห็นเป็นวิมาน เห็นเป็นอะไร อันนั้นมันเห็นเหมือนเห็นอาการที่เราเห็น เห็นเหมือนกับเราเห็นอำนาจวาสนาของตัวเอง

แต่ถ้าเห็นกายขึ้นมา ทำไมมันสลดสังเวชล่ะ ถ้านิมิตเห็นกายคือตาใจมันเห็นกาย กายตัวนี้มันก็สะท้อนถึงจิตใจ เพราะกายกับใจนี้มันสะท้อนถึงอันเดียวกัน เกิดเป็นเทวดามันก็เป็นรูปนิมิต เป็นรูปของเทวดา มันเป็นนามธรรม แต่ที่เราเห็นกายขณะที่ว่า เหมือนกับเราอยู่ในอีกสถานะหนึ่ง สถานะของธรรมใจ สถานะของการทวนกระแสเข้าไป ไม่ใช่สถานะที่เห็นเราเกิดเป็นมนุษย์อยู่ในครรภ์ของมารดา เป็นธรรมชาติของโลกใจ สถานะของโลกียะไง

สถานะของโลกียะ คือมนุษย์เกิดขึ้นมาแล้วก็เจริญเติบโตขึ้นไป มีสติปัญญาใคร่ครวญตัวเข้าไปแล้วก็ต้องตายไปชาติหนึ่ง แต่สถานะเห็นจากการทวนกระแส มันเป็นสถานะของมนุษย์...

...ภาพของกายเป็นภาพความจริง ภาพของนิมิตเป็นภาพของอดีตอนาคต เป็นภาพของการสะสมบารมี แต่ภาพการเห็นกาย เห็นตามความเป็นจริงอันนั้นมันจะร็อกภพปัจจุบัน เห็นไหม ภาพปัจจุบันกับภาพอดีตอนาคต ภาพปัจจุบันมันสะท้อนลงหัวใจ พิจารณากาย เวทนา จิต ธรรม การพิจารณาให้ปล่อยให้วางใจ ปล่อยให้ว่าง ทำใจให้สงบขึ้นมาก็เพื่อสร้างมรรคอรียสัจจัง สร้างฐานของตัวเองขึ้นมา สร้างขึ้นมาจนเริ่มทวนกระแสเข้าจะไปร็อกภพหรือชาติ

ภพของกุมารในครรภ์ของมารดา ภพของเด็ก ภพของความเจริญเติบโตของการเป็นมนุษย์ แล้วนี่จะรื้อภพหรือชาติ รื้อภพหรือชาติที่ทำให้ภพชาติของใจนี้สิ้นไป ให้ดับไป นี่เริ่มต้นขนาดเริ่มต้นมันก็ว่ามหัศจรรย์ ความมหัศจรรย์ในศาสนานี้มีมหาศาลเลย ถึงว่ามันลึกซึ้ง มันกว้างขวาง มันเอาทางวิชาการมาจับต้องไม่ได้

ทางวิชาการมาจับต้องมันต้องใช้วัตถุ เห็นไหม ใช้วัตถุการจับต้องกัน แต่การเห็นความอัศจรรย์ของศาสนา เห็นความอัศจรรย์ของภวานามบัญญัติที่จะเกิดขึ้น ถ้าใครเห็นจอมปลวกหรือเห็นตัวเหี้ยในจอมปลวกนั้น นี่คือการเริ่มต้นวิปัสสนา หมายถึงว่า ยกขึ้นได้ จิตมันสงบควรแก่การงานแล้วมันต้องเฝ้ามองระหว่างจอมปลวกกับเหี้ยในจอมปลวกนั้น

จอมปลวกกับสัตว์ในจอมปลวก เห็นไหม จอมปลวกนี้มันก็เป็นจอมปลวก จอมปลวกนี้มันเป็นดิน สสารร่างกายของเราเนี่ย ธาตุ ๔ ดิน น้ำ ลม ไฟ นี่ก็เป็นดิน เป็นจอมปลวก ใจตัวสันดาน ตัวไม้คิของเรา คือในความคิดนะ เหี้ยอยู่ในจอมปลวกนั้นคือหัวใจของเราเนี่ยยังเป็นหัวใจที่สกปรก สกปรกไปเพราะสังโยชน์ ๑๐ มันร้อยรัดไว้ เพราะ อวิชชาอุปจายา สงฺขารา ทำให้สกปรก ความสกปรกของมันคือหมุนตามออกไป นี่ก็คือความสกปรก นี่ถึงว่าทำไมต้องชำระล้างภพ ชำระล้างชาติใจ ภพชาติทำให้เราเกิดตายๆ สิ่งนี้มันหมุนเวียนว่ายตายเกิดไป เห็นไหม ภพชาติ ถึงต้องชำระล้าง ชำระล้างจากความเข้าใจผิดใจ

เราว่าเราเป็นชาวพุทธ แล้วเราบวชเป็นพระเป็นสงฆ์อยู่ในศาสนา เราได้มาแล้วนี่ในตำแหน่งในหน้าที่ในเครื่องหมายของชาวพุทธใจ แต่เรายังไม่ได้ชำระล้างไอ้สิ่งที่หัวใจของเราให้มันเป็นพุทธะรู้จริงตามความเป็นจริง เห็นไหม จริงในสัจจะ จริงในอริยสัจจะ ถึงเห็นความสกปรกโสโครกในหัวใจอันนี้ มันถึงไม่จริง เพราะมันมีความสกปรก มันโสโครก มันมีความเคยใจอยู่ มันถึงคิดออกมาตามความเป็นจริงของกิเลสที่มันคิดออกมา

แต่ความเป็นจริงของธรรมที่เราสะสมขึ้นมาเนี่ยจากไหน? จากความเพียรของเรา จากการค้นคว้า จากการมูมานะของเราสร้างขึ้นมาจากไหนเห็นเป็นความมหัศจรรย์ ความมหัศจรรย์นั้นกิเลสหลอกอันหนึ่ง เราก็ไม่เชื่อ เราก็ผ่านจากภพนิมิตต่างๆ เข้ามาจนเห็นจอมปลวกและเห็นเหี้ยในจอมปลวกนั้น เห็นไหม คุณว่ามันแปรสภาพใหม่ จิตนี้มันคิดว่ามันจะไม่ตายใจ มันจะอยู่ยั่งยืนอยู่ค่าฟ้าใจ แต่พอมันเห็นความเป็นจริงว่ามันแปรสภาพในปัจจุบันนั้น ภายนี้ต้องแปรสภาพไปเป็นไตรลักษณ์

เห็นไหม เกิดขึ้นเพราะเรามีความมูมานะสร้างสรรค์ขึ้นมา เราพยายามทำขึ้นมาเกิดขึ้น ตั้งอยู่ให้เราวิปัสสนา แล้วมันก็ต้องแตกสลายไปตามความเป็นจริง นี่เป็นไตรลักษณ์ ในตัวของ มันเองก็เป็นไตรลักษณ์อยู่แล้ว แต่ในความยึดมั่นของเราต่างหากไม่เห็นเป็นไตรลักษณ์ไง ไม่ เป็นอนิจจัง เป็นทุกขัง เป็นอนัตตา

อนัตตาคือไตรลักษณ์ ตัวอนัตตาคือตัวสำคัญที่สุด อนัตตาเห็นอนัตตาตามความเป็นจริง การเห็นการเกิดขึ้นตั้งอยู่และดับไป จากปัจจุบัน จากสัจจะ จากเดิยวนั้น จากไม่มีมิติมาขัดข้อง จากความเป็นไปของมัน การเห็นมันหลุดพ้นเลยนะ หลุดออกไป ว่าง โล่ง สบาย เห็นไหม นี่ เพราะว่าอันนี้เป็นความปลอม สัจธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นความจริง แต่ ความยึดมั่นถือมั่นในหัวใจเรามันเป็นความปลอม แล้วมันก็จะปลอมออกมาให้เคลื่อนออกไป เป็นจอมปลวก อยากให้จอมปลวกนี้ยั่งยืนงอยู่ตลอดไป อยากให้กายของเราไม่แปรสภาพไป

ยัง เพราะตอนนี้ยังมีกำลังวังชาอยู่ ยังสามารถประพุดปฏิบัติได้ มันยังไม่จนตรอกใจ จน เวลาใกล้ตายขึ้นมา หรือเวลาชราภาพขึ้นมา อายุมากขึ้นมา ร่างกายนี้มันเสื่อมไปตามความเป็นจริงของมัน ตรงนั้นถึงมีความสลดสังเวชอยากจะออกไปจากนี้ก็ออกไม่ได้ เห็นไหม เบื่อหน่าย ในร่างกายก็เบื่อหน่ายในแบบโลกเขา เบื่อแบบผู้ที่เจ็บไข้ได้ป่วยจนเกือบจะสิ้นชีวิต เห็นไหม เบื่อหน่ายมาก เบื่อหน่ายกายนี้มาก ทำไมทำให้เราทุกข์ยากขนาดนี้ อยากจะตายๆ ไปให้พ้นจาก ความทุกข์นั้น เห็นไหม กับที่เราเห็นตามความเป็นจริงในความเป็นจริงมันไม่ใช่เป็นอย่างนั้นนะ

ในความเป็นจริงมันเป็นไตรลักษณ์ ไตรลักษณ์คือว่ามันจะแปรสภาพอยู่ตามสัจจะอยู่ แล้ว แต่เราเห็นก่อนไง เราเป็นผู้ที่มีวาสนาบารมี เรามีวาสนาบารมี เราสร้างสม เราเดินตาม เรา เชื้อองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เราวิปัสสนาของเราจนเห็นเป็นไตรลักษณ์ คือปัจจุบันที่มัน แปรสภาพเดิยวนั้นไง ความแปรสภาพจากภายในซ้ำแล้วซ้ำเล่า เห็นไหม ปล่อยว่างโล่งๆ ว่าง โล่งขนาดไหนมันก็ต้องซ้ำไปๆ

เราไถนา เราไถนาเราคราดนาจนดินนี้ควรแก่การงานตลอดเวลา แต่ควรขนาดไหนในดิน นั้นมันก็ยังมิหญา มีวัชพืชอยู่ ถ้าไถแล้วเราปักหัวนกลงไปเลย หญา มันจะขึ้นมา ข้าวเราจะ เจริญเติบโตไปไม่ได้ เราไถออกไปแล้วมันก็โล่ง เราเห็นข้างหน้ามันโล่งๆ แต่มันยังไม่เห็นสิ่งใด หลุดออกไปจากใจ มันไม่สามารถคราดไถเอาจนพวกหญ้า พวกหญ้าคา พวกอะไรออกมา ยกขึ้น มาแล้วสลัดทิ้งออกไป

พิจารณากายก็เหมือนกัน พิจารณาหทัยในหัวใจก็เหมือนกัน หทัยในหัวใจคืออาการที่มัน เป็นสิ่งมีชีวิตอยู่ในจอมปลวกนั้น อาการของจิตที่มันขยับไปมันสะสมความทุกข์มาให้เรานั้นนะ สะสมมาอย่างไร? สะสมขึ้นมาที่ว่า แม้แต่เราไม่ต้องการ เราต้องการความสงบมันก็เกิดขึ้น มัน เห็นสัจจะจริงๆ ความเห็นสัจจะเพราะจิตมันสงบ พอจิตมันสงบเราอยากให้ความสงบนั้นยืนยง อยู่กับเราตลอดไป แต่ทำไมมันตั้งอยู่ไม่ได้ล่ะ

เห็นไหม สพฺเพ ธมฺมา อนตฺตาทั้งหลาย ธรรมทั้งหลายในวิภวภูมิจนนี้ ทุกอยากรู้ เวียนว่าย ตายเกิด หมุนไปเป็นไตรลักษณ์อยู่โดยธรรมชาติของมัน แต่เพราะคนมันรู้จากสัญญา คือสุ ตมยปัญญา เป็นธรรมชาติขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เราว่าเรารู้ ใจ รู้แบบเปลือกกับเปลือก มันเข้ากัน รู้แบบหลอกๆ รู้แบบเชื่อคนอื่น สัจจะความจริงมันตรงหน้า ปัจจุบันตรงนี้ รู้เห็น ตรงหน้า รู้เห็นแบบไม่มีสิ่งใดมาบังเลย พอรู้เห็นนะ นี่คือการสอนใจใจ ให้ใจมันฉลาดขึ้นมา ความฉลาดคือความรู้เท่าตนเอง

อตุตา หิ อตุตโน นาโถ คนเป็นที่พึ่งแห่งตน ตนรู้ของตน แต่คนมันพึ่งตนเองไม่ได้ พึ่งตนเองไม่ได้เพราะความเห็นของเราเป็นความเห็นผิดใจ เราว่าเรานี้ความเห็นถูก เห็นถูกนี้เป็น อดีตอนาคต อนาคตคือไปหยาบยิมของพระพุทธเจ้ามา ถ้าเห็นจริงตามความเป็นจริงมันเดี๋ยวนั้น มันแว็บเดียว มันเร็วมาก กระแสจิตมันจะเร็ว มันจะเห็นแล้วมันจะปล่อย ปล่อย อย่างที่ปล่อยนี้ มันก็ปล่อย ปล่อยก็รู้ว่าปล่อย แต่ปล่อยแล้วมันไม่หลุด ไม่ขาด ปล่อยไปเรื่อย คราดไปเรื่อย ไถ ไปเรื่อย คราดไปเรื่อย ไถไปเรื่อย ลงอยู่ที่จอมปลวก และหทัยในจอมปลวกนั้นนะตลอดเวลา ตลอดเวลาที่ในการประพฤติปฏิบัติต้องมีสติมีสัมปชัญญะตลอดๆ ซ้ำอยู่ตรงนั้น ซ้ำอยู่ตรงนั้น

ซ้ำลงไปจนเห็น เห็นไหม เห็นอะไร? เห็นว่าขั้นนี้ไม่ใช่เรา เรานี้ไม่ใช่ขั้น ทุกข์นี้ กระเด็นออกไปจากใจ กระเด็นออกไปเลยนะ ออกไปจากตัวหทัยที่ว่าสกปรกๆ อยู่ นั่นนะ มันถึง ว่าเราเป็นหทัย เราเป็นตัวหทัย ความคิดนะ ความคิด ความปรุง ความแต่งอันนี้มันเป็นหทัยอยู่ สังขารเป็นหทัยอยู่ เพราะความสกปรก สกปรกที่ว่ามันไม่ยอมรับความเป็นจริงมันถึงเกิดทุกข์

พอมันเห็นเข้าๆ ตัวหทัยมันเว้นจากการหากินได้ มันปล่อย มันไม่หากินตามขั้นนี้ไง มัน ไม่ไปตามสัญญา ไม่ไปตามสังขาร ไม่ปรุง ไม่แต่ง มันปล่อยอาหารของมันออกหมด จำศีล ภาวนาหลุดออกไป ทุกข์นี้เป็นทุกข์ จิตนี้เป็นจิต ขั้นนี้เป็นขั้น เห็นตามความเป็นจริง นี่

สังโยชน์ความผูกมัดไว้จากธรรมชาติของมันที่มันผูกจิตกับอวิชาใจ ผูกติดเอาไว้ระหว่างจิตกับความหลงมกมายของใจนี้ ขาดออกไปนะ

สิ่งที่มันมัดไว้ มันขันไว้ ขันเอาไว้ว่าทุกข์นี้ไม่ใช่เรา มันก็ขึ้น มันเป็นเองโดยธรรมชาติ ฟังสิ มันถึงว่าไม่ใช่เจตนา มันเป็นเรื่องเดียวกัน ทุกข์กับใจมันเป็นอันเดียวกัน มันเป็นเรื่องสัจใจ ทุกข์ สมุทัย นิโรธ มรรค นี่เรื่องสัจที่มันเกิดดับในหัวใจ มรรคก็มีอยู่ แต่เราสร้างไม่เป็น นิโรธมันก็เกิดดับโดยธรรมชาติของมัน มันทุกข์แล้วก็ดับไป สมุทัยก็ความไม่รู้เท่านั้นเป็นอาการทั้งหมด แล้ววิปัสสนาเราหมุนเข้าไปนี่

“ทุกข์” รู้เหตุให้เกิดทุกข์ รู้วิธีกำจัดทุกข์ กำจัดด้วยมรรคอริยสัจจิ่ง สร้างขึ้นมาจากการทวนกระแส จากการเกิดจากกรรมมารดาแล้วมาบวชเป็นพระเป็นสงฆ์ แล้วมาวิปัสสนา เห็นใหม่ นี่มันจะเห็นจริงในปัจจุบันทั้งหมด มันปล่อย พริบ! ขาด สังโยชน์ขาดออกไปเลย นี่ความขาดออกไปอันนี้ ถึงว่าถอนภพถอนชาติของอบายภูมิไป

ถ้าถึงธรรม เห็นสัจจะ ยัม กิณฺจิ สมุทฺยธมฺมํ ความเป็นอยู่อย่างใดอย่างหนึ่ง เกิดขึ้นเป็นธรรมดา อย่างนั้นต้องดับทั้งหมด ความรู้ ความหลงมกมายอยู่ในความเป็นไป มันหลุดออกไปทั้งหมด ความหลงมกมายหลุดออกไป จิตก็เป็นอิสระ อิสระจากสังโยชน์ ๓ ตัว เห็นใหม่ สังโยชน์ ๓ ตัวถอนออกมา ปิดอบายภูมิไป นี่คืออจลศรัทธาแท้ ไม่ตกต่ำ ไม่ตกต่ำนี้ถอนภพถอนชาติไป ร็อกพร้อชาติของเรา ร็อกพร้อชาติของนามธรรม

จิตนี้อยู่ในวิภวภูมิตลอดคนะ มันวนไปจนเกิดในนรก ในนรกก็เคยเกิด อบายภูมิเป็นเปรตเป็นผี เคยเป็นมาหมดนี่จิตดวงนี้ พอมันสละตรงนี้ออก มันไม่สามารถรู้ือกามได้ แต่มันก็สามารถไม่ตกต่ำ จิตนี้เป็นจิตที่ประเสริฐ เป็นจิตที่ประเสริฐขึ้นมาแล้ว ประเสริฐขึ้นมาเพราะมันจะมีพื้นฐานจากการที่ว่า เมื่อก่อนจะประพฤติปฏิบัติมันแสนทุกข์แสนยาก มันต้องถูกต้องไถณะ ต้องพยายามค้นตัวเองขึ้นไป แต่เดี๋ยวนี้มันเจอสิ่งสัจจะความจริงเกิดขึ้นจากหัวใจ มันกังวลในหัวใจนะ กังวานในหัวใจ กังวานตามความเป็นจริง ปล่อยออกไปแล้วนี่ นี่การประพฤติปฏิบัติ มันก็มีขั้นตอนที่จะคลำได้ง่าย เห็นใหม่

คนมันเคยจับงานแล้ว คนเคยทำงานอยู่แล้ว เห็นผลขึ้นมามันมีความสุขมหาศาลนะ ปล่อยว่าง ว่างไม่ใช่ปล่อยธรรมดา ใ่ว่างแบบที่เห็นนิมิต เห็นเป็นความว่างอันนั้นมันเป็นความ

ว่างเพราะมันสุขใจ สุขใจกับที่เราเป็นผู้เห็น เราเป็นผู้รู้ แต่ว่างอันนี้มันว่างจากทุกขังใจ ทุกข์มันปล่อยหมดเลย ทั้งๆ ที่ว่าเมื่อก่อนว่างเฉยๆ นะ

ว่างอันนี้มันละเอียดอ่อนมาก ละเอียดอ่อนกว่าความว่างที่ว่างจากเห็นนิमित ความว่างจากเป็นสมาธิธรรม เพราะความว่างนี้มันว่างแล้วมันสะอาดด้วยใจ...ว่างสกปรก ว่างไว้เฉยๆ ว่างแบบเอากิเลสชุกไว้ได้พรม หินทับหญ้าไว้ กับความว่างที่ว่าหินก็ไม่มี หญ้าก็ไม่มี มันว่างโดยธรรมชาติของมัน เห็นไหม นี่สังโยชน์ขาดมันต้องขาดอย่างนั้น พอขาดออกไปนี่อบายภูมิจึงเป็นอันว่าเลิกกัน

วิภูฏะนี้ เห็นไหม วิภูฏะนี้เริ่มบินไป กลอนแคลนไป ไม่ครบองค์ของมันแล้ว สิ่งทีในกามภพข้างล่าง จิตนี้จะไม่ไปสัมผัสมันอีกแล้ว เพราะจิตนี้ได้ชำระเชื้อของมันออกไป พอจิตนี้ชำระเชื้อออกไป จิตนี้ก็อยากจะเอาตัวให้พ้นให้ได้สิ เพราะรู้อยู่แล้ว มันยืนยัน ขณะปัจจุบันนี้มันยืนยันตัวเองว่า อ้อ! รู้จริงเห็นจริง ศาสนานี้มีจริง นรกสวรรค์นี้มีจริง จิตนี้จะไปเกิดอย่างนี้มันไม่ไปอีกแล้ว เห็นไหม นี่ อดุตตา หิ อดุตโน นาโถ

แต่ก่อนต้องฟังพระพุทธเจ้า ฟังครูบาอาจารย์เป็นผู้การันต์จะความจริง แต่เดี๋ยวนี้ใจมันการันต์ว่าศาสนาหรือมรรคผลนิพพานนี้มันมีจริงในหัวใจ แน่نون! ถึงว่าไม่ลังเลสงสัยในธรรม ไม่ลุ่มคล้ำในสังขะ ในศีล ในการจะอยู่ในขอบเขตของธรรมและวินัย นี่มันยังมีมันคงเข้ามาจะความมั่นคงของใจอันดวงนี้มันกัดเพชรขาด พอกัดเพชรขาด เสวยสุขอยู่ในขณะที่ว่ามันปล่อยออกไปแล้วก็เริ่มวิปัสสนาต่อ เห็นไหม ยกขึ้นอีก ยกจากใจขึ้น ยกใจขึ้นนะ

จอมปลวกนั้นนะทำลายมัน ทำลายจอมปลวกนั้นแล้ว ทำลายจอมปลวก ทำลายเหยื่อในจอมปลวกนั้นแล้ว ทำลายที่ว่ามันหลงตัวมันเองใจ นี่ทำลายกายนอก ทำลายแล้วใจ วิปัสสนาเข้าไปอีก ต้องวิปัสสนาเพราะว่าความสุขอันนี้มันเสวยแล้วมันยังมีความขอกใจอยู่ ความยังไม่พ้นจากภพจากชาติโดยความเป็นจริง มันพ้นจากอบายภูมิเท่านั้น แต่ยังเกิดในกามภพอยู่ เห็นไหม วิปัสสนาลงไป คูใจนั้นนะ มันจับต้องได้ อุปาทานในใจยังมีอยู่

อุปาทานของใจ มันอุปาทานของกาย นี่พิจารณากาย พิจารณากายเป็นไตรลักษณ์ มันเป็นไตรลักษณ์อยู่ มันเป็นไตรลักษณ์นะมันเป็นไปต่อหน้า แต่ถ้าทำจิตให้สงบ สงบอีกนะ เพราะมันเป็นมรรค ๔ ผล ๔ ความสงบอันนี้มันต้องเป็นความสงบปัจจุบัน ความสงบที่ว่ามันเป็นข้าง

หน้าที่มันผ่านมานั้นมันเป็นอดีตไปแล้ว เพราะมันใช้หมดออกไปแล้ว มันกำจัดทุกข้อออกไปได้ ส่วนหนึ่ง จนเราปิดอบายภูมิทั้งหมดเลย

แต่ความกำหนดเป็นสมาธิ เป็นปัจจุบันสมาธิ ทำสมาธิคือความทำจิตให้สงบ ไม่ฟุ้งซ่าน ในสิ่งที่เห็น ไม่ฟุ้งซ่านสิ่งที่หลอกลวง เห็นไหม สิ่งที่หลอกลวง นิमितที่เห็นต่างๆ มันจะละเอียด เข้าไปอีก ละเอียดกว่าจิตที่เคยมอง จิตที่เคยเห็นนั้น แต่นี้มันละเอียดเข้าไป จิตมันมีวาสนาบารมี มันก็เห็นเข้าไป ความเห็นอันนั้นไม่เอาอยู่อย่างเดิม เพราะมันรู้วิธีการแล้วด้วย ว่าสิ่งนี้ไม่ใช่ เห็นนั้นก็สัปดาห์เห็นไป ปล่อย ไม่เสียดายในอารมณ์ ไม่ดีใจในอารมณ์ ไม่พอใจกับสิ่งที่มันเคยเกิด เคยเห็นใจ ปล่อยไว้ เพราะมันเป็นอดีตอนาคต ให้อยู่ในปัจจุบัน ทำใจให้สงบเข้ามา

งานในวิปัสสนา “งาน” ขึ้นชื่อว่างาน กับขึ้นชื่อว่าเที่ยวสนุก เห็นไหม เห็นไป ปล่อยใจ ลอยไปนี้เที่ยวสนุกไป ไปกับเขา เที่ยวสนุกไปมันก็เป็นไตรลักษณ์โดยตัวมันเองอยู่เหมือนเดิม แต่เราก็กังกับเขา เพราะจิตมีพื้นฐาน แต่พยายามหักใจเข้ามา “ควรแก่การงาน” งานของการ ร็อกพธอนชาติ เห็นไหม งานอันนี้มันต้องทุ่มทั้งชีวิต การทุ่มทั้งชีวิต ขึ้นชื่อว่างาน มันถึงได้ เหนื่อยยากใจ ความเหนื่อยยาก...

...ทุกข์ตามความเป็นจริงคือความทุกข์ที่ฝังอยู่ที่หัวใจ แต่ความทุกข์ในการประพฤติ ปฏิบัติ อันนี้มันทุกข์เล็กๆ ความเป็นความทุกข์ในการประพฤติปฏิบัตินะ คำว่า “เล็กๆ” เพราะ มันหมายถึงว่า มันเป็นความทุกข์ที่ว่า เรามีปัญญา มีความสามารถที่จะแก้ไขได้ไง เรามี ความสามารถแก้ไขคือว่า เรารู้กาลรู้เวลาของเรา กาลไหนเวลาไหนที่จิตใจ หรือความมุมานะ ความใจที่มันจะเอาออกจากทุกข์ได้ เราก็ก้มเข้าไป กาลไหนที่มันไม่อยากทำนี่ นี่การที่ไม่อยาก ทำ กาลที่ทำแล้วมันเป็นความเหนื่อยยาก มันเป็นการที่ถอดใจถอดใจนี่ นี่ว่า “ทางนี้มันทาง ยากมันจะไปไหนหรือ” เห็นไหม นี่มันถึงว่าเป็นทุกข์เล็กๆ เพราะว่าอะไร

เพราะมันเกิดขึ้นต่อเมื่อเราเข้าไปผจญทุกข์มันถึงทุกข์ใช่ไหม เราผจญกับความเพียรมัน ถึงเป็นความทุกข์ ความเพียรเราต้องพยายามเอาใจของเราใส่เข้าไปในหน้าที่การงานนั้น ใส่เข้าไป ใส่เข้าไปให้เห็นกาย ให้เห็นความเป็นไป ความอุปาทานในหัวใจนั้น นี่ใส่ใจเข้าไปในการ งาน ใส่ใจเข้าไป ใส่กายเข้าไปในทางจงกรม เห็นไหม ใส่กายเข้าไปตรงนั้น นั่งสมาธิภาวนา ทุกข์มันจะเกิดต่อเมื่อเราไปเผชิญเหตุทุกข์ นี่มันถึงว่าทุกข์เล็กๆ

ทุกข์เล็กๆ หมายถึงว่า ทุกข์ในรูปแบบ ทุกข์ในนามธรรม ทุกข์เพราะใจมันมีกิเลสอยู่ แต่ความทุกข์ที่มันยกอยู่ในใจคือสังโยชน์ที่มันผูกใจอยู่นะ มันเป็นสังจะทุกข์โดยธรรมชาติของมัน แล้วอันนั้นมันยังพาเวียนว่ายตายเกิดอยู่นี้ เราจะเอาสิ่งนี้จะไปชำระมัน มันถึงว่าทุกข์แก้ทุกข์ไ้

ทุกข์อันนี้ ทุกข์อันที่ว่าเราทุกข์อยู่นี้มันยังประเสริฐ ทุกข์เล็กๆ เพราะว่ามันเป็นสิ่งข้างนอก มันเป็นที่เกิดดับได้ แต่ทุกข์ของสังโยชน์ที่ปลุกฝังอยู่ที่ใจนี้มันทุกข์จริงๆ มันเป็นผู้ใหญ่ ผู้ใหญ่เพราะมันเป็นสังจะความจริง ที่เห็นใสหัวไป เห็นไหม ใสหัวให้จิตดวงนี้ต้องเวียนว่ายตายเกิด จะปฏิเสธว่าไม่ไป จะปฏิเสธอย่างไรไม่ได้ มันเป็นธรรมชาติของมันที่มันอยู่นี้ก็เดียวกับจิต นั่นมันเป็นที่ถึงความทุกข์จริงใจ นี่อริยสัง ถึงว่าทุกข์นี้เป็นความจริง มันเป็นอริยสังที่ผูกอยู่กับใจ มันเป็นที่เหมือนกันไป ถึงว่า เราเกิดเจตนา เราเกิดความมูมานะ อันนี้เป็นมรรค เห็นไหม ทุกข์ สิ่งที่เราว่าเป็นทุกข์ๆ อยู่ มันเป็นที่จรมาใจ ทุกข์จรมาเมื่อเราเผชิญกับมัน ถึงเจอมัน

หน้าที่การงาน งานที่ทำให้ใจนี้อยากกระทำ กิเลสถึงไม่ยากให้ทำ มันอยากสะดวก อยากสบาย คนอยากสะดวกอยากสบาย มันถึงได้ต้องเวียนว่ายตายเกิด คนยอมสละความสะดวก ความสบาย ทุ่มทั้งชีวิต ทุ่มทั้งความเพียรความสามารถของเราเข้าไปในวงอริยสัง ในกาย ในจอมปลวก และตัวเหี้ยในจอมปลวกนั้น เห็นไหม นี่ทุ่มเข้ามา การวิปัสสนากายช่วงนี้มันจะวิปัสสนากายเป็น นี่แตกออก การแตกออกแบบไตรลักษณ์ มันแยกส่วน ดิน น้ำ ลม ไฟ ดินเป็นดิน น้ำเป็นน้ำ ลมเป็นลม ไฟเป็นไฟ มันจะแยกออกจากกัน จิตนี้ปล่อยทันทีเลยนะ ปล่อยออกมาๆ เพราะว่า มันไม่มีที่จะให้จิตนี้หรือความรู้สึกนี้เป็นที่รองรับใจ เพราะกายมันแปรสภาพออกหมด

จิตก็เหมือนกัน พิจารณาจิต จิตว่าทำไมมันเกาะเกี่ยว อุปาทานในจิตนั้นมันเกาะกาย เห็นว่ากายนี้ไม่ใช่เราอยู่แล้ว เราไม่ใช่กาย แต่ทำไมมันยังมีอารมณ์ความคิดไปในกายนั้นนะ กายนั้นก็มีความคิด เห็นไหม มันอุปาทาน ยังหมายไว้ใจ ทั้งที่มันปล่อยแล้วนะ ปล่อยจากความ เป็นจริง สังโยชน์หลุดออกไปแล้ว แต่มันหมายกันอยู่ มันถึงพิจารณาย้อนกลับเข้าไป ย้อนกลับเข้าไปในดวงใจนั้นนะ ในตัวเหี้ยที่มันอาศัยอยู่ในจอมปลวกนั้นนะ มันปล่อยออกมาจากจอมปลวก มันแยกแล้ว แต่มันก็ยังอยู่ในจอมปลวกนั้น

ถึงว่า ต้องปิดตา หู จมูก ลิ้น กาย ใจ ดูความเคลื่อนไหวของใจนั้นอีกต่อไป พิจารณากาย พิจารณาเห็นภาพนิมิตของกาย พิจารณาให้เป็นไตรลักษณ์ ธรรมชาติของมันก็เป็นไตรลักษณ์อยู่

แล้ว ธรรมชาติของมันเป็นไตรลักษณ์เพราะว่า สิ่งนี้ธรรมของพระพุทธเจ้ามีอยู่เป็นความจริง
 สัจจะความจริงของพระพุทธเจ้า ที่ว่าเข้าไปรู้ธรรม ธรรมนี้มีอยู่ในโลกนี้อยู่แล้ว พระพุทธเจ้าเข้าไป
 ไปรู้เท่านั้นเอง เข้าไปรู้เข้าไปเห็นใจ นี่สัจจะนี้ก็มิได้อยู่

เราก็ต้องพิจารณาอยู่ให้เห็น พิจารณาคุณะ คุณด้วยปัญญา ไม่ใช่คุณด้วยการเพ่งเห็นภาพ
 นิमितนั้น คุณด้วยปัญญา คือปัญญามันจะเคลื่อนไปหมุนไป ตั้งภาพไว้ แล้วมันแปรสภาพให้เราดู
 คุณด้วยปัญญาไง แปรสภาพให้ดู ถ้าไม่แปรสภาพก็ต้องน้อมนึก เห็นไหม ใจน้อมนึกเหนียวรั้งไป
 นี่มันจะแปรสภาพ ดินมันจะกลายเป็นดิน กลับกลายเป็นดิน น้ำจะกลายเป็นน้ำ ไฟจะกลายเป็น
 ไฟ ลมเป็นลม แยกออกจากกัน แยกออกจากกันนะ

จากที่เห็นว่าเห็นมันแปรสภาพ กับเห็นมันหลุดออก มันแยกส่วนออกไป พอสมาธิเราเข้มข้น
 ฐานเราดีขึ้น พลังงานในใจนั้นมันมีมากขึ้น เวลามองออก มองในวัตถุคือมองออกในภาพของ
 กาย ในวัตถุ ในเนื้อ ในก้อนเนื้อ ในแขน ในขา ในกะโหลกก็แล้วแต่ มันจะแปรสภาพออก เห็น
 ใหม่ สิ่งที่เป็นดินมันจะกลับกลายเป็นดิน สิ่งที่เป็นน้ำเป็นเลือดมันจะออกไปเป็นเลือด สิ่งที่ว่า
 เป็นไฟ ความอุ่นความเผามันจะออกไป ออกไป แยกออกไป ลมส่วนลมออกไป ลมในโพรง
 กระดูก ลมแยกออก แยกออกๆ พอมันแยกออก มันแยกออกแบบคืนตัวนะ

สิ่งนี้เป็นสิ่งสมมุติขึ้นมา ธาตุ ๔ มันมีอยู่โดยธรรมชาติของมัน แล้วมันกลับไปสู่ธาตุเดิม
 ของมัน ใจมันก็ปล่อย ปล่อยก็เว้งว่างหมด เว้งว่างๆ หมดเลย คุณความปล่อย ถ้าพิจารณาจิต
 เหมือนกัน พิจารณาจิต จิตนี้มันเกาะเกี่ยวในอะไร อุปาทานอยู่ในจิตอยู่ตรงไหน จิต ในจิตดวง
 นั้นมันจะปล่อยออกไป มันจะปล่อยออก ปล่อยออกไปเลยนะ ปล่อยให้ตัวมันเองเป็นอิสระนะ

จิตนี้เป็นจิต กายนี้เป็นกาย แยกออกจากกัน ความแยกออกจากกัน ความขาดออกจากกัน
 เห็นไหม สังโยชน์ขาดออกไปอีก ๒ ตัวใน กามราคะ ปฏิฆะจะอ่อนลง อ่อนลงนะ สังโยชน์ ๒
 ตัว พอสังโยชน์มันขาดออกไป จิตมันจะทิ้งออกมา โอ้โฮ! ร่างกายกับจิตที่มันอยู่ด้วยกัน ร่างกาย
 นี้ไม่มีค่า ร่างกายนี้กดถ่วง จอมปลวกนี้มันเหมือนปิดครอบตัวหื้อไว้ข้างในใจ ครอบหื้อไว้เฉยๆ
 มันไม่เป็นอิสระต่อกันด้วยสัจจะความจริง มันรู้แต่ทิ้งไว้เฉยๆ ขาดกาย เพราะว่าตัวหื้อกับจอม
 ปลวกมันเป็นคนละส่วนอยู่แล้ว มันทิ้งกันไปโดยธรรมชาติ

แต่ถ้ามันยังครอบกันไว้ ความอุปาทานว่านี่คือบ้านของเรา นี่คือตัวเรา คือว่าจอมปลวก
 นั้นเป็นที่อยู่อาศัยของจิตดวงนั้น นี่ความกังวลความติดอันนี้ไง มันทิ้งหมดเลย พอทิ้งออกหมด

เห็นไหม ภายนี้ไม่มีค่า จอมปลวกนี้ไม่มีค่า ถ้าไม่มีจอมปลวกจิตนี้มันก็อยู่โดยธรรมชาติของมัน แต่มันเกาะเกี่ยวกันด้วยสังโยชน์เท่านั้น สังโยชน์มันคล้องไว้เฉยๆ

พอสังโยชน์ขาด มันไร้ค่าไป ถึงว่า อ้อ! อุปาทานของจิตที่เคยคิดว่าไป มันฝังไว้ในได้ มัน เป็นอริยสัจ มันเป็นทุกข์ความเป็นจริง ฝังว่าไอ้กายกับจิตนี้มันต้องอาศัยเนื่องกัน เพื่อคนนี้อยู่ ด้วยร่างกายไป มันไม่ได้คิดว่าใจมันที่อยู่ของมันเองได้...ทั้งหมดนะ ไร้ค่าเลย ใจนี้ไร้ค่า จิตนี้เป็น จิต ภายนี้เป็นกาย แยกออกจากกัน โลงว่าง โลงโงงไปหมดเลย นั่นนะปล่อย นี่ขาดจริง นี่ความ ขาดจริงของการรื้อภพหรือชาติไป การรื้อภพหรือชาติออกมาเป็นขั้นๆ เข้ามาไป นี่ขาดจริงออกไป เลยนะ จิตนี้เป็นจิต ภายนี้เป็นกาย เว้งว่างมาก ลุ่มลึก อันนี้ลุ่มลึกมาก จิตมันจะสงบไปอยู่อย่าง นั้นนะ

ตอนปฏิบัติขึ้นมาเป็นสติปัญญา สติปัญญาควบคุมจิตเข้ามา เพราะจิตนี้มันยังกระทบ กับกาย มันจับต้องได้ แต่นี้จิตมันเป็นอิสระ หลุดออกไปแล้ว หลุดออกไปเลยนะ จิตออก หลุด ออกไปเลย กายก็แยกออกไปเลย นี่มันจะว่างมาก ความว่างอันนี้จะทำให้ผู้ปฏิบัติ ผู้ที่ปฏิบัติ เห็น ใหม่มหาครูหาอาจารย์นะ ถ้ามีครูมีอาจารย์อยู่ จะคอยบอก คอยบอกว่า สิ่งที่เราประสบอยู่นี้ เรา เข้าใจว่ามันถึงที่สุดของการรื้อภพหรือชาติไป แต่ถ้าผู้ที่ปฏิบัติผ่านไปแล้ว หรือองค์สมเด็จพระ สัมมาสัมพุทธเจ้าบอกเลยว่า จิตที่มันปล่อยกายเข้ามา มันยังมีตัวมันอยู่เต็มๆ เห็นไหม จิตที่เป็น จิตนี้ มันยังหลงในตัวมันเอง หลงอยู่ในตัวของมันเอง จิตที่เป็นจิตนี้

การจะเข้าหา เห็นไหม เพราะอยู่ที่จิตนี้มันก็ต้องย้อนกลับไป หนึ่งงาน งานในวิปัสสนา งาน ของนักรบไป งานของผู้ที่รื้อภพหรือชาติเป็นงานที่ยิ่งใหญ่นะ เป็นงานที่ว่า ในศาสนธรรมของเรา นี่เป็นเทคโนโลยีที่พาใจนี้ออกไปเป็นอิสระ อิสระตามความเป็นจริง เป็นความอิสระที่ว่ายืน ยงมันคงอยู่ในหลักธรรมอันนั้น นี่ธรรมแท้ขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เอโก รัมโมไป

แต่ที่เราปฏิบัติอยู่นี้ คือว่าเทคโนโลยีที่ก้าวออกไป คือจิตที่ว่า วิธีการไป คือธรรมขององค์ สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นกิริยาของธรรมไป มันเป็นอริยสัจ ทุกข์ สมุทัย นิโรธ มรรค... มรรคนี้ก็เป็นอริยสัจ แต่จิตที่มันพันออกมา มันพันออกมาจากอริยสัจ มันถึงต้องพยายาม ขวนขวาย พยายามจับต้อง พยายามสร้างขึ้นมา ทำจิตเข้ามาให้มันเว้งว่างอยู่ในความว่างอันนั้นก็ จริงอยู่ แต่ตัวมันเองต้องย้อนกลับ

การย้อนกลับอันนี้ไง ถึงว่าการจับจิต ช่วงนี้เป็นการจับจิตได้ยากมาก การพิจารณาาก็พิจารณาไม่ได้ จะพิจารณาได้อย่างไร เพราะจิตนี้มีมันว่างหมด จิตนี้ไม่มีเลย ความไม่เห็นกายแล้ว มันจะพิจารณาได้อย่างไร มันพิจารณาอย่างไร มันพิจารณาไม่ได้ พอพิจารณาไม่ได้ มันจับต้องไม่ได้ไง มันเลยหลงตัวมันเอง เห็นไหม พอมันหลงตัวมันเองขึ้นมา นั่นนะคือความหลง

ความหลงนี้เป็นอะไร? เป็นกิเลส กิเลสอยู่ที่ไหน? อยู่ที่ใจ แล้วจะอย่างไรให้เห็นความหลงอันนี้ได้ละ ให้เห็นความหลงนั้นได้ก็ต้อง...รู้ที่อยู่ ให้ย้อนกลับเข้ามา ความหลงอันนี้มันจะหลงออกไป ความหลงออกมานั้นมันเป็นความหลง เพราะมันเป็นอวิชชาอยู่ที่หัวใจ จิตมันถึงย้อนกลับ ความสงบนั้นเป็นความสงบ ความเว้งว่างขนาดไหนนั้นก็เป็นการของใจทั้งหมด แต่ไอ้สิ่งที่ซ่อนอยู่ใต้ใจนั้น สิ่งที่ซ่อนอยู่ใต้ใจ เราต้องค้นคว้าลงไป นี่มันเป็นการรื้อภพหรือชาติ รื้อภพหรือชาติ สังโยชน์ที่มันไม่มีเจตนา มันอยู่ลึกขนาดนั้นเข้าไป ลึกเข้าไป นี่ถึงต้องจับให้ได้ จับกายให้ได้ไง

ความจับกายนี้มันจับกายของจิตไง จิตนี้มันเป็นกาย กายในกาย กายของจิตเองเลย เพราะกายของจิต เห็นไหม เพราะว่ากายในกายมันเป็นกาม ความจับกามอันนี้ ความจับจิตอันนี้ ใจ ความเห็นนี้มันตื่นเต็น ถึงว่าการขุดคุ้ยหากิเลส การขุดคุ้ยหาเศษหาเชื้อของภพชาติ การขุดคุ้ยเห็นไหม การที่เราเป็นไข้ เราเจ็บไข้ได้ป่วย เราต้องไปหาหมอไง หมอต้องวินิจฉัยโรค การวินิจฉัยโรคนั้นนะเขาต้องเอาเลือดของเรา เอาสิ่งต่างๆ ในร่างกายนี้ไปวิเคราะห์ให้ว่ามีเชื้ออะไร อยู่ในเม็ดเลือดนั้น อยู่ในเลือดนั้น

นี่ก็เหมือนกัน เราต้องวิเคราะห์ว่า ในหัวใจที่ว่า มันใสมันสว่างอยู่นั้นนะ อะไรเป็นเชื้ออยู่ในนั้น ใจ ความเป็นเชื้อของมัน ความเป็นสังโยชน์ของมัน การจับได้ไง การค้นคว้าเห็นกาย การเห็นกายนี้มันเป็นภาพปัจจุบัน ความเห็นปัจจุบัน ความละเอียดของระยะห่าง ระยะห่างของกิเลสกับของใจ แล้วระยะห่างของอดีตกับอนาคต ถ้าอยู่ส่วนนอกนี้มันจะอยู่ห่าง ความอยู่ห่างนี้มันก็จับต้องได้ เพราะมันอยู่ห่างให้เราจับ แต่ความสนิทกับใจเลย จับกันเป็นเนื้อเดียวกัน มันจะจับต้องได้ยาก ความที่อยู่ในตัวของเราเอง

ศัตรูอยู่ภายนอก ศัตรูนอกประเทศนี้เราสามารถสร้างกองทัพไปสู่ได้ โจรภัยที่อยู่นอกบ้านเรา เราก็พยายามป้องกันโจรภายในบ้านเรา แต่ในเชื่อนั้นนะ ในเชื้อของเรา คือว่าในญาติที่

น้องในวงศ์ตระกูลที่อยู่ในบ้านของเรา เป็นศัตรูกับเราเอง เห็นไหม ศัตรูคือความหลง ศัตรูข้างนอก ศัตรูของโลกเขาคือศัตรูของโลกเขา ศัตรูของความหลงใหล ศัตรูที่ทำให้ใจนี้ยังตายยังเกิดอยู่ ศัตรูที่พาให้ใจนี้ยังตายยังเกิดอยู่ แต่เราไม่สามารถเห็นได้เพราะมันใกล้

การย้อนจิตกลับเข้ามา เห็นไหม การย้อนจิตกลับเข้ามา พยายามหาให้ได้ใจ เป็นความสามารถนะ ผู้ที่มีวาสนาบารมีนี้ถึงจะสามารถจับเชื้อโรคตัวนี้เจอ จับเชื้อโรคตัวนี้เจอ ถ้าเห็นกายก็เป็นกายอสุภะอสุภังภายใน แค่เห็นความเป็นอสุภะกับความเป็นอสุภะนะ ความเป็นอสุภะเป็นความสกปรกโสโครกอยู่ในหัวใจ ความสกปรกโสโครกมันเป็นสิ่งที่เกิดของบุคคลของเนาของบุคคลของเนาเสีย พวกสัตว์ พวกเชื้อ พวกหนอนชอบอยู่ในมูตรในอุจจาระ อันนี้ก็เป็นอสุภะความสกปรกที่อยู่หัวใจ ความสกปรกของใจเป็นอสุภะอสุภัง นี่ความเห็นอสุภะอสุภัง

การเจออสุภะอสุภังในหัวใจจะตื่นเต้นมาก ถ้าจิตมันสงบ เราสร้างมรรคอรียสัจจขึ้นมาเนะ เป็นบุคคลที่ ๕...บุคคล ๘ จำพวก การสร้างมรรคอันนี้ขึ้นมามันเป็นบุคคลจำพวกที่ ๕ จำพวกที่ ๕ จะหมุนเข้าไปเป็นบุคคลจำพวกที่ ๖ นี่การพิจารณาอสุภะ อสุภะที่อยู่ในหัวใจ แล้วอสุภะอยู่ในหัวใจ พิจารณาความเป็นอสุภะให้เห็นว่าเป็นอสุภะ ให้ใจมันเห็นความเป็นอสุภะเห็นเป็นเลือด ร่างกายนี้ก็ปิดเอาไว้ด้วยหนัง ลอกหนังออกมาเป็นเลือดสดๆ มันน่าขยะแขยง แต่ทำไมมันติดกันนะ โลกนี้ติดกันด้วยกาม

การเสพสัมพันธ์กันเพราะอะไร เพราะความเห็นว่ายเห็นว่างาม เห็นว่ามันเป็นของชอบ ความชอบใจอันนั้นใจ จิตมันเคยติดเกี่ยวมา มันรื้อยาก กามภพนี้มันรื้อยาก เพราะว่าจิตนี้เราก็กิดมาจากกาม ทุกคนนี้เกิดมาจากกามของพ่อของแม่ทั้งนั้น การสัมพันธ์กันมาถึงเกิดจิตปฏิสนธิขึ้นมา จิตที่เป็นกาม กับจิตที่เขาเสพกามกันอยู่ มันถึงได้เป็นจิตปฏิสนธิ เห็นไหม วิญญาณในขั้นนี้เป็นวิญญาณละเอียดเข้าไปแล้ว เป็นวิญญาณที่ละเอียดเข้าไป

วิญญาณที่ละเอียดเข้าไปมันไม่ใช่เป็นวิญญาณนอก วิญญาณในขั้น ๕ ใจ วิญญาณนอก อันนี้เป็นวิญญาณของจิต ก็เป็นขั้นขึ้นมาใจ ขั้นในขั้น เวทนาในเวทนา จิตในจิตใจ จิตในจิต เพราะว่าจิตนี้มันติดกาย ทั้งกายเข้ามา จิตเป็นตัวของมันเอง การเป็นตัวของมันเองอันนั้นนะ ถ้าพิจารณาข้างลงไปตรงนี้มันจะเป็นอสุภะ เห็นไหม ถ้าพิจารณาจิต จิตนี้เป็นกาม ความหลงของจิตที่เป็นกามของมันเอง ความเป็นกามอันนี้ต่างหากละ มันถึงเป็นกามภพใจ

กามภพ กามที่มันเป็นตัวมันเอง มันถึงได้เป็นเสพส่วนคนอื่น เห็นใหม่ เวลามันจินตนาการถึงความสวยความงามของฝ่ายตรงข้ามหญิงและชาย ถึงว่าตรงนี้มันเป็นศัตรูของพรหมจรรย์ ความเป็นพรหมจรรย์คือจิตนี้เป็นหนึ่ง จิตนี้มันไม่เป็นหนึ่งเพราะมันอยากหาคู่ หาคู่คือหาอารมณ์มาเสพใจ จิตที่มันเสพในตัวมันเอง จิตที่เป็นอารมณ์มันก็เสพในตัวความคิดของมันเอง เห็นใหม่ นี่มันจะเกิดขึ้นหมุนออกไป นี่กามภพ

การหาตัวนี้ขึ้นไปมันถึงหายาก การหายาก เห็นใหม่ การหายากเพราะอะไร เพราะว่ามันเป็นเชื้อไขในวงศ์ตระกูลของใจตัวนั้น ใจดวงนั้นเกิดตายๆ มา มันสร้างญาติสร้างวงศ์ตระกูลอยู่ เห็นใหม่ นี่ก็เลสจากหลาน จากเหลน จากโหล่น นี่คือพ่อของกิเลสใจ นางราคะ นางตัณหา นางอรดีเป็นลูกของอวิชชา นี่มันใกล้เข้ามา

จากหลาน จากเหลนนี่มันห่างออกไป ใอันี่มันจากลูก ลูกกับพ่อแม่มันอยู่ด้วยกัน ลูกกับพ่อเห็นใหม่ อวิชชาปุจฉา สงขารา นางตัณหา นางราคะ นางอรดี นี่มันอยู่ตรงนั้น เรากำจัดเข้ามา มันเริ่มเข้ามา เกือบจะถึงจุดสุดขั้วของอวิชชาแล้ว นี่มันถึงขั้นคว่ำได้ยาก การค้นคว้าอันนี้มันถึงเป็นนักรบ ยอดของนักรบจะออกจากวัฏฏะ จะรื้อภพหรือชาติที่ให้มันตายเกิดอยู่ในวัฏฏะนี้ รื้อภพหรือชาติของใจที่มันสะสมมา ที่มันมาเกิดในกรรมมารดา ที่เกิดเป็นกุมาร ที่เกิดเป็นเด็กอยู่ในท้องนั้นนะ นั่นก็ภพชาติหนึ่ง แล้วจะมาลบภพชาติที่ว่าเราจะตาย...

...พิจารณาซ้าๆ เข้าไป เพราะมันเป็นอารมณ์ที่รุนแรงมาก การรื้อภพหรือชาติข้ามกามนี่ เป็นสิ่งที่รุนแรงที่สุด ความที่รุนแรงเพราะอะไร เพราะเป็นเนื้อของจิต จิตมันเสพใจมันเอง จิตมันอยากใจ ความอยาก ความข้องของใจ คิดนี้มันติดอยู่แล้ว ความติดที่เป็นเนื้อของจิตเป็นสังโยชน์ที่ควบคุมกันอยู่ มันเป็นเนื้อเดียวกัน เป็นกาม เป็นโอะมะที่อยู่ที่ใจเลย เพราะใจมันต้องเสพก่อนมันถึงจะออกมาข้างนอกได้ ใจมันคิดก่อนมันถึงมีการเสพกันขึ้นมา พอการเสพกันขึ้นมาอันนี้ เห็นใหม่ การสร้างภพสร้างชาติ สร้างเด็กสร้างครอบครัว สร้างทุกอย่าง สร้างโลกนี้ขึ้นมาไง นี่รื้อตรงนั้น นี่เป็นมหาสติ มหาปัญญา

สติปัญญาี่มันต้องเป็นมหาสติ มหาปัญญา เพราะมันเป็นสิ่งที่ลึกลับกันอยู่ในวงใน อยู่ในจอมปลวกนั้น มันไม่ใช่ที่เราเห็นจอมปลวก ออกมาดูจอมปลวกอีกแล้ว มันเหมือนกับที่เราส่งเทคโนโลยีเข้าไปในจอมปลวกนั้นไง เรายึดเชื่อยึดเอาเข้าไปในจอมปลวกนั้นเพื่อจะไปทำลาย

ตัวเหี้ยในจอมปลวกเลย ไม่ต้องออก คอยจังหวะ ให้รอว่าจอมปลวกนี้ออกมา เราเข้าไปทำลาย ในจอมปลวกนั้น เห็นไหม นี่เราเข้าไปทำลายไอ้ตัวเขื่อนางตัดหาตัวนี้ ตัวตัดหา ตัวราคะ

ตัดหาราคะมันถึงว่า มันเป็นสิ่งที่ว่าข้ามได้ยาก มันเป็นสิ่งที่ว่าทำให้เรานี่เป็นขี้ขี้ขี้มาตลอด นี่มรรคอรียสัจจัง ธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าที่วางไว้ ที่ประทานไว้ ถ้าไม่มีมรรคขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ไม่มีครูบาอาจารย์มากอยขี้มันจะเคลิบเคลิ้มหลงไหลกันไปสิ่งนี้อยู่แล้ว แต่เราไม่เคลิบเคลิ้มไม่หลงไหล ไม่เคลิบเคลิ้มและไม่หลงไหลแล้วยังเข้าไปเผชิญหน้าไง

การเผชิญหน้ากามภพซึ่งๆ หน้าไง การเผชิญกาม การเผชิญสิ่งที่มีมันเป็นไปอยู่ซึ่งๆ หน้า นั้น นี่เราถึงเป็นนักรบไง ความรบอย่างนี้ต่างหากมันถึงว่าการจะร็อกหรือชาติจริง การจะร็อกหรือชาติตัวนี้มันถึงว่าเป็นนักรบ ถ้าการร็อกหรือชาติจากข้างนอกนี้ไร้สาระ ร็อกไม่ได้ จะไปลบทะเบียนบ้านที่ไหน จะไปลบตระกูลไหนมันก็กลับไปเถอะ มันเป็นกระดาก การเกิดมาแล้วไม่ได้ลงทะเบียนเป็นคนเถื่อนอีกมหาศาล ที่ว่าไม่มีเข้าบัญชีไว้ในส่วนเกินของโลกเขา

อันนี้มันเกิดขึ้นมาจากเราเอง มันเกิดขึ้นมาจากเราเอง เราก็เป็นเอง แล้วเราจะสืบต่อคนอื่นต่อไป แล้วเราก็ตายไป แล้วก็เกิดมาในวงศ์ตระกูลนั้นก็ได้นะ ทั้งๆ ที่เราสร้างตระกูลไว้แล้วเราตายไป แล้วเราก็มารเกิดเรียงลำดับอยู่ในตระกูลนั้น เห็นไหม คู่ว่าไอ้จิตดวงนี้มันโสโครกขนาดนั้น อสุภะอสุภังมันถึงว่าเป็นอสุภะจริงๆ ไง

อสุภะตั้งแต่เป็นเลือด เป็นเนื้อ เป็นหนองอยู่ที่เราเห็น...เห็นจากตาในนะ ไม่ใช่เห็นจากความคิด เห็นจากมโนภาพ...ไม่ใช่ เห็นมโนภาพมันก็ให้เห็นไปเถอะ มันร็อกหรือชาติไม่ได้ จากตาในมันถึงตาในตลอด นี่เป็นตาในตลอด ตาของธรรมตลอด ธรรมเห็นจริงตลอด ความเห็นจริงของธรรมสะสมมาตลอด

พิจารณาจิตก็เหมือนกัน พิจารณาจิตก็เป็นจิตตลอด จิตมันเสพมันเองอยู่แล้ว เห็นจิตเห็น การเคลื่อนไป เห็นไหม นี่กว่ามันไม่มีไง พอจับได้ ฟันออก จับได้ เห็นไหม ความซึ่งๆ หน้ามันจับกัน มันเห็นกันแสบเดียว ซึ่งหน้ามันก็หลายครืนหมคนะสิ โลกธาตุนี้ไหวไปหมดเลยนะ เวลา มันปล่อยออกจากความเป็นจริง มันจะปล่อยมาเรื่อย มันจะหลงมาตลอด ความหลง ความวิบัติสนามันจะหลง มันจะหมุนรอบหมุนไปแล้วว่าอันนี้ปล่อยแล้ว อันนี้ปล่อยแล้ว เข้าใจไง เพราะมันเป็นความละเอียด ละเอียดจนแบบว่ามันสุดวิสัยของผู้ที่ปฏิบัติจริงๆ แต่มันทำได้

มันทำได้เพราะว่าอะไร มันหมุนไปเพราะธรรมจักร เพราะภาวนามยปัญญาไง ภาวนามยปัญญาขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าถึงประเสริฐมาก แล้วประเสริฐขึ้นมาจากเป็นภาวนามยปัญญาของผู้ที่ปฏิบัติ ดวงใจของการสร้างธรรมจักรขึ้นมา ธรรมจักรของผู้ที่ปฏิบัตินั้น ดวงใจดวงนี้ภาวนา ธรรมจักรนี้มันเคลื่อนไป เคลื่อนออกมาจนชำระล้างกามภพออก ระเบิดออก แดกออก โลกธาตุนี้ไหวหมดเลยนะ เห็นไหม

เห็นไหม จากผู้ที่ไม่มีความวิตกกังวล ไม่มีบาปกรรม จากผู้ที่คลุกคลานมา จากผู้ที่กระเสือกกระสนมา มันหลุดออกไปจากใจผู้ที่ปฏิบัตินั้นไง โลกธาตุนี้ไหวไปหมดเลยนะ เอ้อ! กามนี้ไม่มีในหัวใจดวงนั้นอีกแล้ว กามนี้ไม่มี กามภพ ใจ กามภพ ภพของกามภพไม่มีอีกแล้ว โลกธาตุขาดออกไป โลกธาตุนี้ การมาเกิดอีกไม่มีอีกแล้ว จะเกิดอีกก็เกิดบนพรหมเท่านั้นไง ตั้งแต่สุทธาวาสขึ้นไป เห็นไหม นี่มันก็ยังมีความหมายอยู่ นี่ทำลายออกไป นี่คือผลของผู้ปฏิบัติ ผลของเรา พระสงฆ์ไง

พระสงฆ์จากภายนอก จากได้จุดศรัทธาขึ้นมาเป็นพระสงฆ์ ตอนนี้ใจก็เป็นพระ กายก็เป็นพระ แต่มันยังมีส่วนลึกซึ่งอยู่อีกอันหนึ่ง อีกอันหนึ่งคือว่าตัวเรือนยอดของอวิชชาใจ ปล่อยออกไปขนาดไหน ว่าเราเป็นพระสงฆ์ขึ้นมาแล้วนะ เป็นพระสงฆ์เพราะว่ามันพ้นจากกามนี้ มันมีความประเสริฐ ใจมันมีความเป็นอยู่ จะอิมมูญอยู่ตลอดเวลาใจ จิตนี้อิมมูญไปด้วยบุญด้วยกุศลนะ จิตนี้มันพ้นจากเป็นจี๊เข้าใจ เป็นจี๊เข้าใจเรื่องใหญ่เรื่องโตของโลกเขา มันถึงว่าเป็นพรหมจรรย์แท้ใจ เป็นพรหมจรรย์เพราะว่ามันเป็นพรหม พรหมจรรย์กับพรหมนี้มันเข้าด้วยกัน ใจ นี้ถ้าดับตรงนี้ เชื่อใจไม่มี มันดับทั้งข้างนอก ดับทั้งข้างในนะ

จากการสังเกตสังขยานรกรรมที่มีจริงหรือเปล่านี้ เพราะขั้นอันนี้หลุดออกไป ขั้นของใจ ใจที่เป็นขั้นใจ เป็นเวทนา เป็นรูป เป็นสัญญา เป็นสังขาร เป็นวิญญาณ นี่ขั้นเหล่านี้มันเป็นกามทั้งหมด มันหลุดออกไป ขั้น เห็นไหม ความจะมีกามก็ต้องมีสัญญาก่อน สัญญาความคิดที่มันละเอียดอยู่ในหัวใจ แล้วก็คิดออกมา มันเป็นเรื่องที่ปรุงแต่งขึ้นมาจากชอบ ความไม่ชอบ ความเห็นสวยเห็นงามนั่นนะ มันขาดออกไปหมด สิ่งนี้ขาดออกไปคือเหตุใจ เหตุจะเกิดบนสวรรค์บนอะไรขาดออกไปหมดเพราะมันไม่มี สิ่งที่เป็นทิพย์หลุดออกหมด มันเป็นพรหมอยู่อย่างเดียว เป็นผัสสะอย่างเดียวแล้ว

การผัสสะอย่างเดียวของใจ ใจที่ผัสสะธรรมดา ผัสสะคือว่ากระทบตัวมันเองอยู่ในใจ นั้นนะ อันนั้นนะเป็นสิ่งที่หายากที่สุด การจะเข้าหาถึงการจะร็อกหรือชาตินี้ ใจตัวนี้มันเป็นตัวภพ เป็นพรหมจรรย์ เป็นภพ เป็นที่อยู่ เป็นที่ตั้งพื้นฐาน นี่คือภวาสวะ นี่คืออวิชชาสวะ นี่คือกิเลสสวะไง ก็เหมือนกับว่าพลังงานทั้งหมดเกิดขึ้นจากต้นของพลังงานอันนี้ไง

พลังงานทั้งหมดของในโลกนี้เกิดขึ้นมาจากดวงอาทิตย์ ดวงอาทิตย์สร้างพลังงานขึ้นมา โลกทั้งโลกมีพลังงาน มีแรงดึงดูดทั้งหมดอยู่ที่ดวงอาทิตย์นั้นไง ใจตัวภพตัวนี้ก็เหมือนกัน พลังงานของดวงอาทิตย์นี้ไม่มีสิ่งใดจะเข้าไปสำรวจดวงอาทิตย์ได้เลย เพราะมันมีพลังงานมาก มันร้อนมาก จะใช้สิ่งใดเข้าไปมันจะโดนเผาผลาญจนละลายหมด

ไอนี้ก็เหมือนกัน สิ่งที่เป็นจุดของอวิชชาเนี่ย สิ่งใดจะเข้าไปหามัน เพราะตัวมันเองเกิดขึ้นจากความคิดของมันเอง เกิดขึ้นทั้งหมดเลย มันต้องเกิดขึ้นคือว่ามันเป็นกองบัญชาการใหญ่ มันเป็นจุดศูนย์กลางของการเป็นภพเป็นชาติใจ การเป็นมนุษย์ การเป็นเทวดา การเป็นพรหม ก็เริ่มต้นจากตรงนี้ไง แต่เราทำลายจากกามทั้งหมด เห็นไหม ทำลายเทวดา ทำลายอบาย ขึ้นมาก่อน ทำลายอบาย ทำลายตั้งแต่กามภพทั้งหมด ตัวมันเป็นพรหมจรรย์ นี่การจะวิ่งเข้ามาหา การจะย้อนกลับมา สัมมาสมาธิมันเป็นธรรมชาติของมันเลยนะ

ความเว้งว่างใจ ถ้าผู้ที่ไม่พบครูบาอาจารย์ ไม่มีวาสนา ก็ว่าอันนี้มันเป็นสิ่งที่สิ้นสุดของการชำระภพชำระชาติ เพราะมันว่างตลอด เห็นไหม ความว่างนี้เป็นพื้นฐาน มันว่างโดยธรรมชาติของมันอยู่แล้วด้วย “จิตเดิมแท้ที่ส่องใส” นี่มันเป็นเดิมแท้เลย จิตเดิมแท้ที่มีกิเลสอยู่ ล้วนๆ เลย มีกามสวะ ภวาสวะ มีอวิชชาสวะอยู่ของมันเอง เป็นอันเดียวกัน แต่นี่พอแบ่งถึง ๓ ก็ดูว่ามันน่าจะจับต้องได้ง่าย มันจับต้องไม่ง่ายหรอก มันจับต้องไม่ได้เลย เพราะตัวมันเองมันส่งพลังงานมาทั้งหมด นี่จะจับได้อย่างไร ทุกคนถึงได้ต้องมาคาอยู่ตรงนี้ไง เห็นไหม คาใจ

ใจคาใจ ใจเป็นชื่อคาขวางมันไว้ นี่ถึงว่าภาวนามยปัญญาเนี่ย มรรคอรียสัจจัง มรรคที่ ๗ สำคัญที่สุด อรหัตตมรรค อรหัตตผล...อรหัตตมรรคนี้ ความจะสร้างขึ้นอรหัตตมรรคได้ มันไม่สร้างเพราะอะไร เพราะว่ามันเป็นความว่างอยู่แล้ว มันเป็นความว่าง มันไม่มีกามไม่มีอะไรมันก็ว่าว่างอยู่แล้ว มันถึงไม่สร้างตัวนี้ขึ้นมา

จนกว่าความเข้าใจ เหตุที่จะสร้างขึ้นมา ต้องให้เห็นว่า เห็นโทษของมันไง เห็นโทษของความไม่เป็นอิสระแท้ มันยังเศร้าหมอง ยังอุ่มอยู่ ความเศร้าหมองเหมือนแกลบไง เหมือนกับไฟ

สุขแปลบ ไฟสุขชอบ ขอนนั้นยังไหม้อยู่ เพราะว่าขอนนั้นยังไหม้อยู่ ไฟไหม้ชอบ ถึงมันจะเป็นไฟเย็น เห็นไหม เขาเรียกไฟเย็นๆ ที่ใส่เท่ากันนั้นนะ จุดไฟเย็น มันร้อนขนาดไหน ไฟเย็น

อันนี้ก็เหมือนกัน ในเมื่อยังมีกิเลสตะอยู่ มันจะว่างขนาดไหนมันก็คือไฟเย็น มันสุขชอบอยู่นั้นไง ความสุขชอบ ความเฉาของมัน ความสว่างไสว ความว่างคู่กับความไม่ว่าง ความว่างที่ต้องทรงตัวไว้ กับความว่างโดยธรรมชาติต่างกัน อันนี้ก็เป็นการว่าง แต่ต้องรักษา ความว่างที่ความว่างโดยธรรมชาติของมันนี่ มันว่างอยู่ได้เพราะมันมีกาม แต่มันต้องรักษาไว้นี้ รักษาไว้เพราะว่าไฟสุขชอบ ต้องรักษาพลังงานไว้ กลัวมันจะดับ กลัวมันจะไม่เป็นความว่างจริง

นั่นนะ ถึงว่า เกิดมรรคอรียสัจจขึ้นมาใหม่เข้าไป ถ้ามันเข้าใจมันถึงจะเกิดมรรคได้ ถ้าไม่เข้าใจ มรรคมันไม่เกิด มันคิดว่าเป็นความว่างทั้งหมด มันคิดว่าตรงนี้ไม่มีเชื้อ มันคิดว่าตัวมันเองสะอาด มันคิดว่ามันจะไม่ตายไง มันคิดว่ามันจะไม่เกิดไม่ตายเพราะมันชำระภพชำระชาติแล้ว แต่ถึงที่สุดถ้ามันตายไป เห็นไหม เชื้อที่อยู่นั้นต้องไปอยู่ที่ตั้งแต่สุทธาวาสขึ้นไป มันก็เป็นสิ่งที่ประเสริฐเพราะมันจะสุกไปข้างหน้า แต่ความประเสริฐนั้นมันช้า มันเนิ่นนาน เป็นพรหมนี้มันเป็นตั้งก็ همینป็นั้นนะ กับถ้าสิ้นเดียนั้นนะ

การที่ว่างจริง หรือความละเอียดรอบคอบของใจนี้เป็นสิ่งสำคัญมาก ความละเอียดรอบคอบของใจถึงได้หมุนกลับมาหาใจ ความว่างจับความว่าง ธาตุชั้นจับธาตุชั้น สสารจับสสารได้นะ สิ่งที่เป็นธาตุชั้นที่เป็นวัตถุที่ไม่มีชีวิต มันสามารถจับตัวมันเองได้ สสารที่ว่ามันเป็นอวิชชาอยู่นี้มันเหมือนกับธาตุอันหนึ่ง แต่เป็นธาตุอวิชชา ธาตุไม่รู้ เห็นไหม

ความไม่รู้เหมือนกับก้อนหินก้อนหนึ่ง ก้อนหินนี้มันไม่รู้ตัวมันเอง แต่มันเป็นก้อนหินเพราะคนอื่นว่ามันเป็นก้อนหิน ไอ้ตัวจิต ตัวพรหมจรรย์นี้ก็เหมือนกัน มันว่ามันเป็นพรหมจรรย์อยู่ มันไม่รู้ตัวมันเอง แต่มันเป็นพรหมจรรย์อยู่ มันเป็นสสารอันหนึ่ง มันเป็นธาตุอันหนึ่ง ธาตุ ๖ ตัวนี้คือตัวต้น ตัวอวิชชาไง นี่ถ้าจับต้องได้ มันมหัศจรรย์เหนือมหัศจรรย์จริงๆ นะ จับต้องได้ นี่ขณพอง โอ้โฮ! มันเป็นสิ่งที่ว่าเชื่อ เป็นสิ่งที่ว่าเข้าไปไม่ได้ มันจะต้องเข้าไปไม่ได้ แต่ทำไมมันอยู่ในธรรมวินัยขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าละ อยู่ในธรรม อยู่ในที่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเขียนบัญญัติเอาไว้หมดแล้ว บัญญัติเอาไว้แล้วว่า อวิชชาปัจจุยา สงขารา มันไม่รู้ตัวมันเอง มันรู้แต่อย่างอื่น มันเป็นสสารที่ส่งออกไป นี่ก็ธาตุรู้ ธาตุรู้คือตัวอวิชชา

ชาตुरू เห็นไหม นี่ชาตुरूถึงเป็นกิเลสใจ ชาตुरूตัวรูนี้ตัวสำคัญที่สุดเลย รู้ตัวมันเอง สิ่งทีปฏิบัติขึ้นมา ใ้อูรู้หยาบๆ ใ้อูคุยกัน ใ้อูสื่อสารกันนั้นนะมันอาศัยขันธ อาศัยอายตนะ โอ๊ย! มันหยาบมาก ถึงว่า อวิชชาปจฺจยา สงฺขารา สงฺขาราปจฺจยา วิญญฺาณํ มันเป็นวงรอบที่มันรู้กันเองในกลุ่มของมัน ในกลุ่มของพรหมจรรย์นั้น ในกลุ่มของอวิชชานั้นนะ ในกลุ่มของปฏิจจสมุปบาทนั้นเกิดพร้อมกัน คับพร้อมกัน รู้กันอยู่นั้น มันละเอียดอ่อนยิ่งกว่าการที่มันรู้สื่อจากอายตนะ สื่อจากสัญญา สื่อจากสังขารปรุงแต่ง...หยาบมาก

ความหยาบๆ นั้นยังฆ่าขึ้นมาเป็นชั้นๆ ตอนๆ ขึ้นมา ความหยาบๆ อย่างนั้นเราจะต้องประหัตประหารขึ้นมา เรายังรื้อภพรื้อชาติ รื้อถอนจากใจเราออกมา ทำไมไ้อู้ต้นขั้วของความหยาบอันนี้ ต้นขั้วของอวิชชาตัวนี้ทำไมจะถอนไม่ได้ มันจะเหนื่อธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไปได้อย่างไร

ถ้ามันเหนื่อธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าทำไมตรัสรู้ได้มาก่อน ทำไมพระอัสสชิตามมา ปัญจวัคคีย์ตามมา ทำไมครูบาอาจารย์ตามมาได้ มันต้องเป็นสิ่งที่คู่ควรกับธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าสิ ธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้านี้ประเสริฐ ประเสริฐมาก ประเสริฐจนสามารถเข้าไปจับต้อง อวิชชาปจฺจยา สงฺขารา ตัวนี้ได้ จับต้องได้ถึงได้หมุนมรรคที่ ๗ ขึ้นไปไง

มรรคที่ ๗ หมุนเคลื่อนออกไปแล้ว เคลื่อนออกไป เคลื่อนออกไป ถ้าจับต้องได้แล้ว เคลื่อนออกไป ฝึ่มองมันอยู่ การเกิดการดับ การเกิดและการดับของอวิชชา การเกิดการดับของภวาสวะ ภพที่ใจ ภพของใจใจ ภพที่ใจมันเกิด มันมีภพออยู่ มันถึงจะส่งออกมาเป็นความรู้ได้ อวิชชานี้มันไม่รู้ตัวมันเองเลย มันส่งกระแสเป็นคลื่นออกมาได้ ตัวอวิชชาตัวนี้ เห็นไหม ตัวอวิชชา ตัวภวาสวะใจ ตัวอนุสัย ตัวภวาสวะ นี้อาสวะ ภพ มีภพ มีอาสวะ มีอวิชชา แล้วแยกออกมา

เห็นไหมว่าองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้านี้ปัญญาขนาดไหน ธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้านี้เลอเลิศขนาดไหน จับต้องได้ พอจับต้องได้ ทำลายที่การจับต้องได้ จากของหยาบๆ ขึ้นมามันยังตื่นเต็นจนพองสยองเกล้า แต่จับต้องได้อันนี้ สสารจับสสารนะ ชาตुरूจับชาตुरूนะ จิตจับจิตนี้ มันไม่มีอาการที่จะตื่นเต็นอะไรทั้งสิ้นอีกแล้ว เพราะว่ามันไม่มีการเคลื่อนไหวเลย จับแบบจับคั่น จับให้มันคั่นให้ตาย มือจับมือ เห็นไหม มันจะมีอาการรู้สึกรู้กันได้

อย่างไร อะไรส่งต่อมัน มันถึงได้เชื่อใจ มันถึงได้ว่าเบลอไปเลยนะความเห็นอันนี้ เห็นแบบว่า ไม่มีใครเคยเห็น ไม่มี ไม่มีหรือ

แม้แต่พระอนาคามียังไม่เห็นอันนี้เลย พระอนาคามีไม่เคยเห็นตรงนี้ ถึงได้เป็นพระอนาคามีอยู่ ถ้าใครเห็นตรงนี้ พระอนาคามีเห็นตรงนี้ได้ พระอนาคามีถึงจะเริ่มตื่นเดิน อรหัตตมรรค แล้วผู้ที่ปฏิบัติ แล้วปุณฺณอย่างผู้ที่ปฏิบัติมันจะเห็นตรงนั้นได้อย่างไร แล้วถ้าใครไปเห็นตรงนั้น ทำไมจะไม่มั่นใจ ทำไมจะไม่เคารพองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เพราะว่า มันจะได้รับธรรม รั่ววิธีการขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเอามาชำระกิเลส แล้วมัน ศาสนาไหนบ้างมันสอนอย่างนี้ มีครูบาอาจารย์ที่ไหนเขาจะสอนอย่างนั้น มีแต่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ามาก่อนนะ

หลวงปู่มั่นเป็นผู้ริเริ่มมาในปัจจุบันของเราไง ครูบาอาจารย์ หลวงปู่แหวน หลวงปู่พรหมตามกันไป ตามกันไปได้ขนาดนี้ทำไมมันถึงจะไม่ประเสริฐ มันถึงประเสริฐ มันถึงทำให้พวกเราชาวพุทธยอมละชีวิตออกมาประพฤติพรหมจรรย์ ออกมาบวชเป็นพระสงฆ์ แล้วจะย้อนกลับขึ้นไปให้ได้เป็นพระในใจใจ เป็นพระสงฆ์ในหัวใจ เป็นพระสงฆ์ทั้งหัวใจ เป็นพระสงฆ์ทั้งรูปแบบสมมุติว่าเป็นสงฆ์โดยจุดดถกรรม เห็นใหม่ สงฆ์สมมุติกับสงฆ์จริงใจ

“ผู้ใดเห็นธรรม ผู้นั้นเห็นตถาคต” พระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์รวมอยู่ที่ใจ รวมเป็นเนื้อเดียวกัน รวมเป็นเนื้อเดียวกันเพราะได้รับวิปัสสนาญาณอันนั้น มรรคญาณเกิดใจ มันถึงเป็นเนื้อเดียวกับญาณอันนั้น มรรคญาณ จกฺขุ อุตปาติ ญาณ อุตปาติ ปญญา อุตปาติ วิชชา อุตปาติ อาโลโก อุตปาติ

มรรคญาณเกิด ปญญาเกิด จกฺขุ อุตปาติ ความเห็น ตาธรรมเห็นก่อน เห็นใหม่ ตาธรรมเห็นก่อน ปญญา อุตปาติ ปญญาเกิด ปญญาทำไมเกิดก่อนละ ปญญาเกิด ญาณเกิด วิชชาเกิด ความว่าง ว่างจริงเกิดใจ ความว่างจริงเกิดอันนั้นนะมันว่างจริงโดยธรรมชาติ ไม่ต้องให้ใครบอกว่าเป็นความว่างนะ มันว่างในตัวมันเองแล้วมันไม่พูดด้วย ถ้ามันยังพูดอยู่ว่ามันเป็นความว่าง อันนั้นมันพูด เห็นใหม่ ใครเป็นคนบอกว่าเป็นความว่าง ใครเป็นคนรับรู้สิ่งต่างๆ ขึ้นมา ขนาดเจอตัวมันยังถือกันไม่ได้

ความถือไม่ได้ การเจอ อวิชชาขบจฺจยา สงฺขารา มันถือไม่ได้เพราะอวิชชาเจออวิชชาเอง คือเราเจอเราไง เราทุจริต เราโกงโดยเราไม่รู้ตัว แล้วเราไปจับได้ว่า อ้อ! อันนี้เราโกง เราจะไป

บอกใคร แต่ทางโลกสมมุติเขาบอกได้ใช่ไหม เราไม่รู้ตัวเลย เราเอาเงินเข้ามาแล้วเราลืม ซ่อนเงินไว้ แล้วเราไปทำบัญชีอื่น เวลาเรามารู้เข้าเราก็ไปบอกเขาว่าเรานี้ทำบัญชีผิด เราโกงเงินเราเอง อันนี้ก็เหมือนกัน อวิชชาปจฺจยา สงฺขารา มันถึงไม่ได้สามารถสื่อออกมาถึงความสุข ความตื่นตื่นอันใดใจ มันถึงเชื่อง

ความเชื่อของการเจออวิชา คือเจ้าตัวโกงนั้นเห็นตัวโกงของมันเอง แล้วก็เดินอริยมรรคเดินอรหัตตมรรคอยู่ตรงนั้นไง อรหัตตมรรค อรหัตตผลเกิดขึ้นไง มันขาดพ้อออกไป มันพลิกฟ้าคว่ำดินออกไป อรหัตตมรรคเกิดขึ้น อรหัตตมรรคเต็มตัวอิมัตถจณมรรคญาณเกิดขึ้น มรรคญาณเกิดขึ้นทำลายอวิชาออกไป

ทำลายไอ้ที่ว่าโกงๆ ไอ้ที่ว่าความทุจริต นั่นคือความร็อกหรือชาติตามความเป็นจริง สังกรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าใจ ร็อกหรือชาติ ถอนภพถอนชาติออกจากใจ ถอนออกหมด ออกจากใจหมดเลย จากมหาสติ มหาปัญญา ถอนใจออก ใจนี้เป็นอิสระ สมควร อาสเวหิ อาสเวหีนี้อันไป จิตฺตานิ จิตฺตวงนี้เป็นผู้พ้นออกไป อาสเวหิ จิตฺตานิ วิมุจฺจิสฺสูติ วิมุตติออกไป สุขในวิมุตตินั้น

เห็นไหมว่า พระแท้จริงนั้นนะ พระในหัวใจต้องเป็นพระอย่างนั้นสิ นั่นนะคือพระที่แท้จริงในองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าประธานพระพุทธรูป พระธรรม พระสงฆ์ไว้ ธรรมและวินัย อยู่ในขอบเขตของธรรมและวินัย เราอยู่ในขอบเขตของธรรมและวินัยแล้วสร้างตัวขึ้นมา จากไต่ระดับขึ้นไปเรื่อย ไต่ระดับขึ้นไปเรื่อย กฎมิมของใจสูงขึ้นไป สูงขึ้นไปจนพ้นออกไป นั่นนะคือพระแท้

เราเป็นพระโดยสมมุติ เราก็คือพระโดยสมมุติกัน เราก็คือตั้งเป้าหมายอยากให้เป็นพระแท้ในหัวใจขึ้นมาพร้อมกัน เราต้องตั้งเป้าหมายให้เราเป็นพระแท้ขึ้นมาด้วย พระจากข้างนอกเป็นพระจากข้างนอก พระจากข้างใน ใจนี้เป็นพระไปด้วย เห็นไหม นี่เราจะร็อกหรือชาติพร้อมกันไป มันเป็นขึ้นมาพร้อมกับการร็อกหรือชาติ พร้อมกันไปหมด พร้อมเป็นอันเดียวกัน หลุดพ้นออกไปจากตรงนั้นเป็นวิมุตติสุข

วิมุตติตามความเป็นจริง วิมุตติอันนี้ตามความเป็นจริง ใจที่ปฏิบัติ ใจของผู้ที่สัมผัสกับวิมุตติดวงนั้น จับวิมุตติอันนั้น เป็นเอโก ธมฺโม อันเดียวกันนั้น ใจเป็นเอก ใจเป็นธรรม จากว่าเป็นธรรมชาติ สรรพสิ่งนี้เป็นธรรมชาติ ธรรมะนี้ก็เป็นธรรมชาติ แต่เป็นธรรมชาติแบบ

นามธรรม ธรรมชาติซ้อนธรรมชาติไป ธรรมชาติที่เป็นวัตถุ ธรรมชาติที่เป็นสิ่งที่เป็นอวกาศๆ เป็นสิ่งต่างๆ เป็นสสารต่างๆ นี่ก็เป็นธรรมชาติอันหนึ่ง

แต่ธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้านี้เป็นธรรมแบบนามธรรมไป คือว่าธรรมซ้อนธรรมอีกชั้นหนึ่งไป ธรรมซ้อนธรรมชาติ รู้จักทฤษฎีกฎของธรรมชาติทั้งหมด แล้วปล่อยธรรมชาติไว้ตามความเป็นจริง รู้จักทฤษฎี เห็นไหม ธรรมชาติคือการเวียนการเปลี่ยนแปลงของมันออกไปจากวัตถุที่เห็นเคลื่อนออกไป แล้วรู้ทฤษฎี ทฤษฎีอันนั้น ทฤษฎีที่ว่าเราสร้างสถานการณ์อย่างไรก็ได้ให้ขึ้นมาให้เป็นเหตุการณ์อย่างนั้น นั่นคือทฤษฎี นี่สุดมยปัญญา ธรรมชาติทั้งหมดเลย

สุดมยปัญญา ปัญญาที่โลกเขาเรียนกันมา ทฤษฎีนั้นคือจินตมยปัญญา จิตมยปัญญาที่ว่ามันเป็นกฎทฤษฎีนั้น นามธรรมที่รู้จักทฤษฎีนั้น ความรู้ไม่ใช่ใส่บาแบกหาม มันเป็นความรู้ของจิตดวงนั้น อันนี้มันยังเป็นสังขาร ที่ว่าเป็นนามธรรม เป็นสังขาร แต่ธรรมดวงนั้นเหนืออีกนะ เหนือสิ่งรู้ที่รู้ทฤษฎีธรรมชาติ รู้ธรรมชาติทั้งหมด เห็นไหม ถึงว่า รู้ธรรมชาติแล้ววางธรรมชาติไว้ตามความเป็นจริง ต้องรู้ทั้งหมด ปล่อยทั้งหมด วางทั้งหมด

ถ้ารู้ปลอม ถ้ารู้แบบแบกไว้ ความรู้หนักอก ความรู้หนักใจให้เป็นทุกข์ ที่เราเป็นทุกข์ๆ กันอยู่ที่นี่ ความรู้หนักอก กับความรู้ที่ความเป็นจริงอันนี้ ความรู้คือวิชา มันไม่ใช่ขอวิชา มันเป็นวิชา ถึงว่า ถ้าใจเป็นพระตามความเป็นจริงนี้ มันถึงได้ว่าเป็นเพชรเม็ดงามๆ ประดับในศาสนาไป ประดับในธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เห็นไหม ถึงว่าศาสนานี้ประเสริฐ ศาสนานี้รุ่งเรือง รุ่งเรืองในการประพฤติปฏิบัติของหมู่สงฆ์เราไป หมู่สงฆ์ควรประพฤติปฏิบัติให้ดวงใจดวงนี้เป็นเพชรเม็ดงามๆ ประดับไว้ในศาสนาไป ในศาสนาที่เราเชื่อ เราเข้าใจ เราเชื่อแล้วเราศึกษาจนเข้าใจ เข้าใจในธรรมและวินัย ธรรมและวินัยนี้เป็นศาสดาของเรา เราเคารพ ธรรม เคารพวินัย แล้วเราก็ต้องประพฤติปฏิบัติธรรมและวินัยให้สมควรแก่เราประพฤติปฏิบัติ ธรรมและวินัยให้เข้าไปถึงเป็นเพชรเม็ดงามๆ

จากเม็ดงามๆ นี้ จากการก้าวเดินของใจ เห็นไหม ใจปัจจุบันนี้มันไม่ก้าวเดิน มันไม่ก้าวเดิน ไม่ก้าวหน้าออกไป เพราะว่ามรรคผลนี้มันเป็นความจริงอยู่ มรรคผลมีอยู่จริงตามสัจจะ อริยสัจจะจริงอยู่ แต่ในเมื่อใจยังไม่ได้เสพ ยังไม่ได้จับต้อง ใจเรายังไม่ได้เสพสัมพันธ์กับธรรมอันนั้น มันก็เลยคลอนแคลนๆ เห็นไหม ถ้าเรามั่นคง เราเชื่อแล้วเราปักใจเชื่อ ศรัทธาอันนี้ให้

เป็นอจดศรัทธา อจดศรัทธาคือความเชื่อจริงไม่คลอนแคลน ตั้งแต่เห็นกายหลุดออกไปแล้วก็ก้าวเดินขึ้นไป

ทุกข์มากนะ ความประพฤติปฏิบัตินี้ทุกข์มาก มันทุกข์ทั้งชีวิต ทุกข์ทั้งความเห็นทั้งหมด ความเห็นจากภายในนี่ไม่คิดอะไรแยกมาข้างนอกเลย การเดินจงกรม การวิปัสสนา เหมือนน้ำป่า เหมือนความเห็น ความคิดความเห็นจากมหาสติ มหาปัญญา มันจะรุนแรง รุนแรงเพราะว่ามันเกิดกับใจจากภายใน เกิดเดี๋ยวนั้นๆ แล้วเราบริหารความคิดอันนี้ไม่เป็น มันจะไหลไปโดยธรรมชาติของมัน น้ำป่านี้อันนี้จะไหลรุนแรงมาก ปัญหานี้มันจะหวั่นไหวไป การประพฤติปฏิบัติมันถึงได้ดำเนินก้าวหน้า การดำเนินก้าวหน้า ความคิดดำเนินก้าวหน้าไปเพราะว่าธรรมจักรมันหมุนพอหมุนขึ้นไป นี่ทำให้ผู้ปฏิบัติให้พระสงฆ์เรามีกำลังใจทำ มันทำไปทำเหมือนกับเคลื่อนไปเลย เหมือนกับความเห็นเราเป็นแรงโน้มถ่วงอันหนึ่งในโลกนี้ แล้วมันโน้มถ่วงกันไป ดิ่งกันไปๆ นี่ภาวนาคิดแล้วมันจะหมุนไปอย่างนั้น ดิ่งไปหมุนไป หมุนไปจนแบบว่าเป็นอุทัจจะ

รูปราคะ อรูปราคะ มานะ อุทัจจะ อวิชชา อุทัจจะ ความฟุ้งซ่าน ความหมุนโน้มถ่วง ความหมุนกันไป แต่อันนั้นให้เป็นความจริงเกิด จะรู้ว่าสังโยชน์มันเป็นอย่างไร สังโยชน์แต่ละตัวนี้มันน่าขยะแขยงอย่างไร นี่ทั้งๆ ที่ว่าเราข้างล่างนี้เป็นคุณ คิดว่าเราเป็นคุณ ความเป็นคุณ เป็นคุณ ถึงว่าต้องมีมรรคหยาบขึ้นไปก่อน จะไปติเตียนความละเอียดลอออันนั้นไม่ได้ ต้องก้าวจากมรรคหยาบขึ้นไป มรรคหยาบๆ ก้าวเดินขึ้นไป แล้วพอถึงมรรคละเอียดแล้ว มันรู้มรรคละเอียด แล้วทิ้งมรรคละเอียดไปเรื่อยๆ จากมรรคหยาบ รู้มรรคหยาบ รู้ตามมันปล่อยมรรคหยาบไป ขึ้นไป มรรค ๔ ผล ๔ เห็นไหม

ถึงว่า บุคคล ๘ จำพวก เกิดจากพระสงฆ์ ลูกศิษย์ขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ลูกศิษย์ตถาคตใจ พุทธชินโรตส ลูกขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ก้าวเดินตามขึ้นไป จากลูกใจ จากลูกขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เชื่อมั่นในองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เชื่อมั่นในธรรมที่มีอยู่จริง ที่เป็นนามธรรม เป็นนามธรรมที่เข้าไปชำระกำจัดทุกข์ได้จริง ทุกข์ในหัวใจไม่มีเลย

จากที่ว่าทุกข์นะ ทุกข์มาตั้งแต่กำเนิด ทุกข์มาตั้งแต่ก่อนจะตัดสินใจบวชเป็นพระสงฆ์ บวชเป็นพระสงฆ์แล้วคิดว่ามันจะพ้นจากทุกข์เลย มันทำไมทุกข์มากกว่าเก่าอีก ๒ เท่า ๓ เท่า... ทุกข์ ทุกข์ด้วยวิธีการ ทุกข์ด้วยวิธีการตั้งจะความจริงที่เข้าไปจะไปเอาความจริงอันนี้ไง ถ้าจะเข้า

ไปเอาความจริงอันนี้ จากหัวใจที่เป็นเลือดเป็นเนื้อ ที่มันเป็นน้ำเป็นหัวใจนี้ ห้องสูบน้ำเลือดนี้ ทำให้กลายเป็นเพชรทั้งอันขึ้นมา ทำไมมันถึงจะไม่ต้องทุกข์ล่ะ แล้วพอทุกข์อันนี้มันไปชำระในการเกิดและการตาย มันชำระภพชำระชาติทั้งหมดเลย ชำระภพชำระชาติของผู้ที่ปฏิบัติทั้งหมด ทำไมถึงต้องไม่ใช้วิธีการหรือความเข้ม ความอดุสาหะที่ว่าท่อมทั้งชีวิต ท่อมทั้งชีวิต เหลือจากความตายมาแล้วถึงจะได้ว่าเข้าถึงธรรมดวงนั้นไป

แล้วมันก็ตายจริงๆ นะ เพราะกิเลสมันตายไปต่อหน้าต่อตา ตั้งแต่หลานกิเลสตายมาเป็นขั้นๆ นะ หลานกิเลส ลูกของกิเลส จนอวิชชาที่ต้องหลุดออกไป อวิชชาหลุดออกไปจากใจทั้งหมดเลย จากอวิชชาเป็นอาสวะทั้ง ๓ หลุดออกไป จนว่างจนหมดออกไปจากอวิชชาทั้งหมดเลย นี่พอว่างออกไปจากอวิชชาแล้วนี่สิ นี่พอหลุดออกไป ถึงว่าสิ่งที่เกาะเกี่ยวอยู่ในใจ เกาะเกี่ยวอยู่ในใจ จนที่ว่ามันออกมาพร้อมกัน จากออกมาเป็นขั้นๆ ออกจากนั้นมาเจตสิก เป็นขั้นๆ ถึงบอกว่า เป็นมโนสัญญาเจตนาหาร เจตนา กับมโน อันนั้นมันเหนื่อมโนเข้าไป

มโนวิญญาณีปี นิพพิทุทติ มโนสมุสเสปี นิพพิทุทติ มโนคือหัวใจยังต้องเบื่อนำย ความที่เป็นมโนยังต้องเบื่อนำย ความสัมผัสนี้ยังต้องเบื่อนำย องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าก่อนที่จะชำระ ก่อนที่ประพฤติปฏิบัติมา ถึงได้เฝ้าเย้ยมารใจ “มารเอ๋ย เธอเกิดจากความดำริของเรา” เธอเกิดจากความดำริ นี่ความดำริของเรา มโน มโนวิญญาณีปี นิพพิทุทติ มโนสมุสเสปี นิพพิทุทติ นี่มโน เห็นไหม เป็นมโนก่อนมันมีอวิชชาอยู่ ความสัมผัสอันนั้นนะ นี่กิเลสมันเกิดพร้อมกันไง พอความคิดจะเริ่มขยับขยับ กิเลสมันออกมาด้วย กิเลสออกมาด้วย ความเคยใจออกมาด้วย นิสัยสันดานของแต่ละบุคคลไม่เหมือนกัน การแสดงออกมาถึงไม่เหมือนกัน

“มารเอ๋ยเธอเกิดจากความดำริของเรา เคียวนี้เราเห็นแล้ว มารเอ๋ย เธอจะเกิดอีกไม่ได้เลย”

ความสัมผัสของมโนกับความสัมผัสของขั้นๆ หรือความสัมผัสของความรู้สึกนี้จะไม่มีอีกเลย พระพุทธเจ้ารู้ทั้งหมด พระพุทธเจ้ารู้ทั้งหมด ผู้ที่ถึงวิมุตติจะรู้ทั้งหมด ความคิดที่เศร้าหมอง ความคิดที่อ้อยอิ่งอยู่ในหัวใจ ความคิดแบบไฟสุ่มขอนในหัวใจถึงไม่มีไป มันขาดออกไป ความขาดออกไปนั้นนะภพชาติไม่มี อวิชชาไม่มี มีวิชาล้วนๆ วิชานี้ไม่พาเกิดในอะไรอีกเลย วิชาไม่เคยพาใครไปเกิดอีกที่ไหน วิชามันรู้เท่าตัวมันเอง ความรู้เท่าของวิชาอันนั้นนะ เพราะวิชารู้เท่าหมดก็ดับหมด นี่ไงนิพพาน ๑ ไง

อรหัตตมรรค อรหัตตผล ทำไมถึงมีนิพพาน ๑ ละ

เพราะนิพพาน ๑ มันอึดตัวมันเอง มันไม่เคลื่อนไหวไปไหนอีกแล้ว เห็นไหม นี่ถึงว่า
 อร์หัตตผล กับนิพพาน ถึงได้ขยับอีกชั้นหนึ่ง แต่มันก็อันเดียวกันก็ได้ ถ้าจะพูดว่าอันเดียวกัน
 เพราะว่ามันเป็นธรรมชาติที่ต้องเป็นไปอันนั้นอยู่แล้ว แต่พระพุทธเจ้ายังบัญญัติอีกไว้ เห็นไหม
 อร์หัตตมรรค อร์หัตตผล บุคคล ๘ จำพวก นิพพานเป็นอีกบุคคลที่ ๕ นี่พ้นออกไปไกล ถึงได้
 กลับมาเยาะเย้ยความสัมผัสของมโน มโนวิญญาณปิ นิพพินุทติ มโนสมมุเสปิ นิพพินุทติ นี่ไง
 มโนวิญญาณปิ นิพพินุทติ ตัวมันเอง ตัวมันเองคือตัวอวิชา แล้วก็สัมผัสกันๆ แล้วพอ
 พระพุทธเจ้ารู้เท่า ถึงได้เยี่ยมารัง การเยี่ยมารอันนี้ถึงว่ามันซึ่งใจผู้ปฏิบัติมาก

“มารเอ๋ย เธอเกิดอีกไม่ได้แล้ว” เกิดจากใจของผู้ที่ปฏิบัติปฏิบัติถึงตรงนี้ นี่ไม่ได้อีกแล้ว
 นี่คืออวิชาสิ้นไปโดยความเป็นจริง เห็นไหม พอสิ้นไปชาติภพก็ไม่มีจากใจดวงนั้น ใจดวงนั้น
 หลุดออกไปจากวิภูวน กามภพ รูปภพ อรูปภพ ไม่มี การท่องเที่ยวของใจดวงนั้นถือเป็นอันว่ายุติ
 ยุติแบบอิมเมมในตัวเอง ในวิมุตตีสุข กับพวกเราที่หมุ่นเวียนว้ายตายเกิดมา

นี่เกิดมาในภพนี้ถึงว่า เรามีชีวิตอยู่นี้ก็เหมือนนั่งอยู่ในครรภ์ของมารดา เขาอยู่ในครรภ์
 ของมารดานี้ ๕ เดือนเจ็บปวดแสบร้อน นี่ก็เหมือนกัน อยู่ในภพของมนุษย์ใจ การที่เขาเอาศพที่
 ตายนั่นไปเผาที่เชิงตะกอน นั่นนะสิ้นสุดของการคลอออกมาจากครรภ์ของมารดา นี่วิภูวน การ
 จูติ การตาย การเกิด เป็นโอปปาติกะตายแล้วเกิดทันทีบนสวรรค์ การเกิดในครรภ์ของมารดา
 การเกิดในไข่ นี่มันจะไม่เกิดอีกจากใจดวงนี้ เพราะมันเป็นวิชา มันไม่ไปหรอก แต่ถ้าอวิชายังมีอยู่
 มันยังเวียนว้ายตายเกิดในวิภูวนนั้น

การร้อชาติ ร็อกพร้อชาติ การถอนภพถอนชาติ มันถอนด้วยสัจจะความจริง มันถอนด้วย
 มรรคอริยสัจจิ่ง ถอนด้วยมรรคขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ถอนจริงนะ ถอนตามความ
 เป็นจริง ถอนออกหมด ร็อกพร้อชาติ ทะเบียนบ้านจะมีอีกที่ร็อกทะเบียนบ้านจดไว้ นั่นเรื่องของ
 มัน นั่นเรื่องของสมมุติ เรื่องของวิธีการการปกครองของเขา แต่หัวใจที่พ้นแล้ว พ้นออกไปเลย
 เป็นอิสระในใจดวงนั้น เป็นเอโก ธมโม เป็นหนึ่ง เป็นผู้รู้เท่าทุกๆ อย่าง รู้แจ้งในโลกธาตุหมด รู้
 แจ้งในโลกของตัวเอง รู้แจ้งหมดแล้วมันจะหลงอะไร

นี่ไง เพราะความไม่หลง มันถึงไม่มีอวิชา ความที่ไม่รู้แจ้งมันถึงจะหลง ถ้ารู้แจ้งแล้วมัน
 จะหลงตรงไหน รู้แจ้งตัวเอง รู้แจ้งความคิด รู้แจ้งจนแบบว่า คำริอีกไม่ได้แล้ว คำร้อออกมาเป็น
 ความคิดอีกไม่ได้แล้ว ถึงได้ออกมาถึงว่าเป็นมโนสัญเจตนาหาร (เทพสิ้นสุดเพียงเท่านั้น)